

OTSUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU OTSUS nr 1386/2013/EL,

20. november 2013,

milles käsitletakse liidu üldist keskkonnaalast tegevusprogrammi aastani 2020 „Hea elu maakera võimaluste piires”

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁽²⁾,toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Liit on seadnud enesele eesmärgiks muuta oma majandus 2020. aastaks arukaks, jätkusuutlikuks ja kaasavaks poliitika- ja meetmepaketi abil, mis on suunatud majanduse muutmiseks vähese CO₂-heitega ja ressursitõhusaks majanduseks⁽⁴⁾.

(2) Järjestikused keskkonnaalased tegevusprogrammid on liidu keskkonnaalasele tegevusele olnud raamistikuks alates 1973. aastast.

⁽¹⁾ ELT C 161, 6.6.2013, lk 77.

⁽²⁾ ELT C 218, 30.7.2013, lk 53.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 24. oktoobri 2013. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 15. novembri 2013. aasta otsus.

⁽⁴⁾ KOM(2010) 2020 ja Euroopa Ülemkogu 17. juuni 2010. aasta järeldused (EUCO 13/10).

(3) Kuues keskkonnaalane tegevusprogramm⁽⁵⁾ („kuues keskkonnaprogramm”) lõppes 2012. aasta juulis, kuid mitmeid nimetatud programmiga alustatud meetmeid ja tegevusi rakendatakse edasi.

(4) Kuuenda keskkonnaprogrammi lõpphindamisel tehti järeldus, et programm oli keskkonnale kasulik ja andis keskkonnapoliitikale üldise strateegilise suuna. Nimetatud saavutustest hoolimata püsivad jätkusuutmatud suundumused siiski kõigis kuuenda keskkonnaprogrammi neljas esmatähtsas valdkonnas: kliimamuutus; loodus ja bioloogiline mitmekesisus; keskkond, tervis ja elu kvaliteet; loodusvarad ja jäätmed.

(5) Kuuenda keskkonnaprogrammi lõpphindamises toodi välja mõned puudused. Seetõttu on seitsmenda keskkonnaalase programmi („seitsmes keskkonnaprogramm”) eesmärkide saavutamiseks vaja liikmesriikide ja asjakohaste liidu institutsioonide pühendumust ja tahet võtta endale vastutus programmi kavandatud hüvede saavutamise eest.

(6) Euroopa Keskkonnaameti aruande „Euroopa keskkond – seisund ja väljavaated 2010. aastal” (SOER 2010) kohaselt on mitmed suured keskkonnaprobleemid siiani lahendamata ja nende eiramine toob kaasa tõsiseid tagajärgi.

(7) Rahvastiku dünaamikaga, linnastumisega, haiguste ja pandeemiatega, kiireneva tehnoloogilise muutusega ja jätkusuutmatu majanduskasvuga seotud ülemaailmsed süsteemsed suundumused ja probleemid muudavad keskkonnaprobleemide lahendamise ja pikaajalise jätkusuutliku arengu saavutamise keerukaks. Selleks et tagada liidu pikaajaline öitseng, on vaja kõnealuste probleemide lahendamiseks võtta edasisi meetmeid.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuli 2002. aasta otsus nr 1600/2002/EÜ, millega võetakse vastu kuues keskkonnaalane tegevusprogramm (EÜT L 242, 10.9.2002, lk 1).

- (8) Tuleb kehtestada liidu esmatahtsad eesmärgid 2020. aastaks, kooskõlas 2050. aastani ulatuvat selge pikaajalise visiooniga. See tagaks ka stabiilse keskkonna jätkusuutlikeks investeeringuteks ja majanduskasvuks. Seitsmes keskkonnaprogramm peaks põhinema poliitikaalgatustel, mis on esitatud strateegias „Euroopa 2020”⁽¹⁾, sh liidu kliima- ja energiapaketi⁽²⁾, komisjoni teatistes „Konkurentsivõimeline vähese CO₂-heitega majandus aastaks 2050 – edenemiskava”⁽³⁾, ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegias aastani 2020⁽⁴⁾, ressursitõhusa Euroopa tegevuskavas, juhtalgatuses „Innovatiivne liit”⁽⁵⁾ ja Euroopa Liidu säästva arengu strateegias⁽⁶⁾.
- (9) Seitsmes keskkonnaprogramm peaks aitama saavutada neid keskkonna- ja kliimamuutusega seotud eesmärgi, mille suhtes liidus on juba kokku lepitud, ning määratleda poliitikavaldkondades puudujääke, kus võib olla vajadus täiendavate eesmärkide järele.
- (10) Liidus on kokku lepitud vähendada liidu kasvuhoonegaaside heidet vähemalt 20 % võrra 2020. aastaks (30 % võrra eeldusel, et teised arenenud riigid kohustuvad heidet samal määral vähendama ja arenguriigid annavad samuti piisava panuse vastavalt oma vastutusele ja suutlikkusele); tagada 2020. aastaks 20 % tarbitava energia pärinemine taastuvenergeetikast ning vähendada

primaarenergia kasutust võrreldes prognoositud tasemega 20 % võrra, mis tuleb saavutada energiatõhusust suurendades⁽⁷⁾.

- (11) Liidus on kokku lepitud peatada 2020. aastaks liidus elurikkuse vähenemine ja ökosüsteemiteenuste kahjustumine ja need võimaluste piires taastada ning suurendada liidu panust maailma elurikkuse vähenemise ärahoidmisesse⁽⁸⁾.
- (12) Liit toetab eesmärki peatada maailma metsapindala vähenemine hiljemalt aastaks 2030 ja vähendada 2020. aastaks troopiliste metsade raadamise koguulatust vähemalt 50 % võrreldes 2008. aasta tasemega⁽⁹⁾;
- (13) Liidus on kokku lepitud saavutada 2015. aastaks kõikide liidu vete hea seisund – see hõlmab magevett (jõesid ja järved, põhjavesi), siirdevett (estuaarid ja deltid) ja rannikuvett ühe meremiili ulatuses kaldast⁽¹⁰⁾.
- (14) Liidus on kokku lepitud saavutada 2020. aastaks liidu kõikide merevete hea keskkonnaseisund⁽¹¹⁾.
- (15) Liidus on kokku lepitud saavutada õhu kvaliteedi selline tase, mis ei tekita olulist kahjulikku mõju ega riske inimeste tervisele ega keskkonnale⁽¹²⁾.
- (16) Liidus on kokku lepitud saavutada 2020. aastaks eesmärki toota ja kasutada kemikaale nii, et oluline kahjulik mõju inimestele ja keskkonnale on viidud miinimumini⁽¹³⁾.
- (17) Liidus on kokku lepitud kaitsta keskkonda ja inimeste tervist jäätmetekke ja jäätmekäitluse kahjulikku mõju vältides või vähendades ning ressursside kasutuse

⁽¹⁾ KOM(2010) 2020.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 443/2009, millega kehtestatakse uute sõiduvahetite heitenormid väikesõidukite süsinikdioksiidheite vähendamist käsitleva ühenduse tervikliku lähenemisviisi raames (ELT L 140, 5.6.2009, lk 1), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 140, 5.6.2009, lk 16), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/29/EÜ, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, et täiustada ja laiendada ühenduse kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteemi (ELT L 140, 5.6.2009, lk 63), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/30/EÜ, millega muudetakse direktiivi 98/70/EÜ seoses bensiini, diislikütuse ja gaasiõli spetsifikatsioonidega ja kehtestatakse kasvuhoonegaaside heitkoguste järelevalve ja vähendamise mehhanism ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 1999/32/EÜ seoses siseveelaevades kasutatava kütuse spetsifikatsioonidega ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 93/12/EMÜ (ELT L 140, 5.6.2009, lk 88), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/31/EÜ, milles käsitletakse süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 85/337/EMÜ ja direktiive 2000/60/EÜ, 2001/80/EÜ, 2004/35/EÜ, 2006/12/EÜ, 2008/1/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1013/2006 (ELT L 140, 5.6.2009, lk 114), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta otsus nr 406/2009/EÜ, milles käsitletakse liikmesriikide jõupingutusi kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks, et täita ühenduse kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid aastaks 2020 (ELT L 140, 5.6.2009, lk 136).

⁽³⁾ KOM(2011) 112. Edenemiskava märkis nõukogu ära oma 17. mai 2011. aasta järeldustes ja see kiideti heaks Euroopa Parlamendi 15. märtsi 2012. aasta resolutsiooniga (P7_TA(2012)0086).

⁽⁴⁾ KOM(2011) 244.

⁽⁵⁾ KOM(2011) 571.

⁽⁶⁾ KOM(2010) 546.

⁽⁷⁾ 8. ja 9. märtsi 2007. aasta Euroopa Ülemkogu.

⁽⁸⁾ Euroopa Ülemkogu 25. ja 26. märtsi 2010. aasta järeldused (EUCO 7/10); nõukogu 15. märtsi 2010. aasta järeldused (7536/10); KOM(2011) 244.

⁽⁹⁾ Nõukogu 4. detsembri 2008. aasta järeldused (16852/08).

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik (merestrategie raamdirektiiv) (ELT L 164, 25.6.2008, lk 19).

⁽¹²⁾ Otsus nr 1600/2002/EÜ; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2008. aasta direktiiv 2008/50/EÜ välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise kohta (ELT L 152, 11.6.2008, lk 1).

⁽¹³⁾ Otsus nr 1600/2002/EÜ; ülemaailmsel säästva arengu tippkohtumisel 2002. aastal vastu võetud Johannesburgi rakenduskava.

- üldmõju vähendades ja kasutustõhusust parandades – selleks rakendatakse järgmist jäätmehierariat: jäätmetekke vältimine, korduskasutuseks ettevalmistamine, ringlussevõtt, muu taaskasutamine ja kõrvaldamine ⁽¹⁾.
- (18) Liidus on kokku lepitud stimuleerida üleminekut keskkonnahoidlikule majandusele ja teha pingutusi selle nimel, et majanduskasv oleks keskkonnaseisundi halvenemisest täielikult lahutatud ⁽²⁾.
- (19) Liidus on kokku lepitud teha pingutusi selle nimel, et säästva arengu kontekstis saavutada maailmas olukord, kus maa degradeerumine ei suurene ⁽³⁾.
- (20) Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 191 lõike 2 kohaselt seab liidu keskkonnapoliitika, võttes arvesse liidu eri piirkondade olukorra mitmekesisust, eesmärgiks kaitstuse kõrge taseme ning rajaneb ettevaatusprintsibiil ja põhimõtetel, mille järgi tuleks võtta ennetusmeetmeid ja keskkonnakahjustus heastada eeskätt kahjustuse kohas, ning maksta peaks saastaja.
- (21) Seitsmenda keskkonnaprogrammi esmatähtsate eesmärkide täitmiseks tuleks meetmeid võtta mitmel valitsemistasandil ja vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele.
- (22) Tähtis on kaasata läbipaistvalt valitsusväliseid osalejaid, et tagada seitsmenda keskkonnaprogrammi edu ja esmatähtsate eesmärkide täitmine.
- (23) Elurikkuse vähenemisel ja ökosüsteemide kahjustumisel liidus on tõsised tagajärjed mitte üksnes keskkonnale ja inimeste heolule, neil on mõju ka tulevastele põlvkondadele ja see läheb kalliks maksta kogu ühiskonnale tervikuna, eriti sellistes majandussektorites osalejatele, mis otseselt sõltuvad ökosüsteemiteenustest.
- (24) Kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ning energia- ja ressursitõhususe suurendamiseks liidus on märkimisväärselt võimalusi. See vähendab keskkonnasurvet ja suurendab konkurentsivõimet ning loob uusi majanduskasvu ja töökohtade allikaid, kuna paranenud tõhususega hoitakse kokku kulusid, innovatsioon tuuakse turule ja ressursse majandatakse paremini kogu olelusringi vältel. Selle potentsiaali ärakasutamiseks tuleks laialdasemas liidu kliimamuutusega võitlemise poliitikas võtta arvesse seda, et kõik majandussektorid peavad kliimamuutusega võitlemisele kaasa aitama.
- (25) Keskkonnaprobleemid ja keskkonnamõju ohustavad jätkuvalt olulisel määral inimeste tervist ja heaolu, seetõttu oleks kasulik võtta meetmeid keskkonna seisundi parandamiseks.
- (26) Liidu keskkonnaõigustiku täielik ja ühtlane rakendamine kogu liidus on hea investeering keskkonda ja inimtervisse ning samuti majandusse.
- (27) Liidu keskkonnapoliitika peaks jätkuvalt rajanema kindlal teadmusbaasil ja tagama, et tõendeid, millel rajaneb poliitika väljatöötamine, sh juhtumeid, kus on tuginetud ettevaatuspõhimõttele, mõistetakse paremini kõikidel tasanditel.
- (28) Keskkonna- ja kliimaeesmärke peaksid toetama piisavad investeeringud ja vahendeid tuleks vastavalt nimetatud eesmärkidele kasutada tulemuslikumalt. Tuleks julgustada avaliku ja erasektori algatuste kasutamist.
- (29) Keskkonnateema lõimimine kõikidesse asjakohastes poliitikavaldkondadesse on möödapääsmatu, et vähendada teiste sektorite poliitikast ja tegevusest tulenevat survet keskkonnale ning jõuda keskkonna ja kliimaga seotud sihtidele.
- (30) Liit on tihedalt asustatud – üle 70 % inimestest elab linnades ja eeslinnades ning puutub kokku spetsiifiliste keskkonna- ja kliimaprobleemidega.
- (31) Paljud keskkonnaprobleemid on ülemaailmsed ja nendega saab täielikult tegeleda üksnes üleilmselt ja terviklikult, samas esineb aga ka tugeva piirkondliku mõõtmega keskkonnaprobleeme. See nõuab koostööd partnerriikidega, sh naaberriikide ning ülemeremaade ja -territooriumidega.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ jäätmete kohta (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3).

⁽²⁾ Nõukogu 11. juuni 2012. aasta järeldused (11186/12); KOM(2011) 571.

⁽³⁾ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Peaassamblee 27. juuli 2012. aasta resolutsioon A/Res/66/288 Rio+20 konverentsi lõppdokumendi „Soovitud tulevikuvision” („The Future We Want”) kohta.

- (32) Seitsmenda keskkonnaprogrammiga tuleks nii liidus kui ka rahvusvahelisel tasandil toetada ÜRO 2012. aasta säästva arengu konverentsi (Rio+20) lõppdokumendi rakendamist ja seal võetud kohustuste täitmist, mille eesmärk on muuta maailma majandus säästva arengu ja vaesuse vähendamise kontekstis kaasavaks ja keskkonnahoidlikuks majanduseks.
- (33) Asjakohane poliitikavahendite valik võimaldaks ettevõtjatel ja tarbijatel parandada arusaama sellest, kuidas nende tegevus mõjutab keskkonda, ning nimetatud mõju juhtida. Sellised poliitikavahendid on näiteks majanduslikud stiimulid, turupõhised vahendid, teabenõuded ning samuti vabatahtlikud abivahendid ja meetmed, millega täiendatakse õigusraamistikku ja kaasatakse sidusrühmi eri tasanditel.
- (34) Kõiki seitsmendas keskkonnaprogrammis esitatud meetmeid, tegevusi ja sihte tuleks ellu viia kooskõlas aruka reguleerimise põhimõttega ⁽¹⁾ ning vajaduse korral teha nende kohta terviklik mõjuhindang.
- (35) Seitsmendas keskkonnaprogrammi eesmärkide saavutamise edenemist tuleks jälgida ja hinnata kokkulepitud näitajate põhjal.
- (36) ELi toimimise lepingu artikli 192 lõike 3 kohaselt tuleks liidu keskkonnapoliitika esmatähtsad eesmärgid määrata kindlaks üldises tegevusprogrammis.
- (37) Käesolevas otsuses sätestatud esmatähtsate eesmärkide jaoks on lisas esitatud seitsmendas raamprogrammis määratletud mitmed meetmed ja tegevused, mis aitavad nimetatud eesmärke saavutada.
- (38) Kuna käesoleva otsuse eesmärki, nimelt luua liidu üldine keskkonnaalane tegevusprogramm, milles seatakse esmatähtsad eesmärgid, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga on meetme ulatuse ja toime tõttu seda parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev otsus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Võetakse vastu lisas esitatud liidu üldine keskkonnaalane tegevusprogramm ajavahemikuks kuni 31. detsembrini 2020 („seitsmes keskkonnaprogramm”).

Artikkel 2

1. Seitsmenda keskkonnaprogrammi esmatähtsad eesmärgid on järgmised:

- a) kaitsta, säilitada ja suurendada liidu looduskapitali;
- b) muuta liidu majandus ressursitõhusaks, keskkonnahoidlikuks ja konkurentsivõimeliseks vähese CO₂-heitega majanduseks;
- c) kaitsta liidu elanikke keskkonnaga seotud surve ning nende tervisele ja heaolule avalduvate riskide eest;
- d) suurendada liidu keskkonnaalastest õigusaktidest saadavat kasu õigusaktide rakendamise parandamise kaudu;
- e) parandada liidu keskkonnapoliitika aluseks olevat teadmus- ja tõendusbaasi;
- f) kindlustada keskkonna- ja kliimapolitikaga seotud investeringud ja tegeleda keskkonna välismõjudega;
- g) parandada keskkonna lõimimist ja poliitika sidusust;
- h) muuta liidu linnad säästvamaks;
- i) suurendada liidu tulemuslikkust rahvusvaheliste keskkonna- ja kliimaprobleemidega tegelemisel.

2. Seitsmes keskkonnaprogramm rajaneb ettevaatusprintsibil ja põhimõtetel, mille järgi tuleb võtta ennetusmeetmeid ja keskkonnakahjustus heastada eeskätt kahjustuse kohas, saastaja peab aga maksma.

3. Seitsmes keskkonnaprogramm aitab kaasa keskkonnakaitse kõrge taseme saavutamisele ning kodanike elukvaliteedi ja heaolu parandamisele.

⁽¹⁾ KOM(2010) 543.

4. Kõiki seitsmendas keskkonnaprogrammis esitatud meetmeid, tegevusi ja sihte kavandatakse ja rakendatakse kooskõlas aruka reguleerimise põhimõttega ning vajaduse korral tehakse nende kohta terviklik mõjuhindang.

Artikkel 3

1. Asjaomased liidu institutsioonid ja liikmesriigid vastutavad seitsmendas keskkonnaprogrammis esitatud esmatahtsate eesmärkide saavutamiseks vajalike meetmete võtmise eest. Meetmeid võetakse Euroopa Liidu lepingu artikli 5 kohaselt pädevuse andmise, subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid nõuetekohaselt arvestades.

2. Seitsmenda keskkonnaprogrammi rakendamisel teevad avaliku sektori kõikide tasandite asutused koostööd ettevõtjate ja sotsiaalpartnerite ning kodanikuühiskonna ja üksikisikutega.

Artikkel 4

1. Komisjon tagab, et seitsmenda keskkonnaprogrammi asjakohaste aspektide rakendamist jälgitakse strateegia „Euroopa 2020” korrapärase järelevalveprotsessi raames. Nimetatud protsessis võetakse arvesse Euroopa Keskkonnaameti keskkonnaseisundi jälgimise näitajaid ning näitajaid, mida kasutatakse kehtivate keskkonna- ja kliimaalaste õigusaktide rakendamises saavutatavate edusammude jälgimisel ning kliima- ja energiaeesmärkide, elurikkuse eesmärkide ja ressursitõhususe vaheeesmärkide saavutamise jälgimisel.

2. Seitsmendat keskkonnaprogrammi hindab ka komisjon. Kõnealune hindamine põhineb muu hulgas Euroopa Keskkonnaameti aruandel keskkonnaseisundi kohta ja konsultatsioonidel huvitatud sidusrühmadega. Komisjon esitab nimetatud hinnangul põhineva aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule aegsasti enne seitsmenda keskkonnaprogrammi lõppu.

3. Komisjon esitab vajaduse korral nimetatud hinnangu ja muude asjakohaste poliitikamuutuste valguses aegsasti ettepaneku kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi kohta, et vältida ajalise lõhe teket seitsmenda ja kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi vahel.

Artikkel 5

Käesolev otsus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Strasbourg, 20. november 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. LEŠKEVIČIUS

LISA

SEITSMES KESKKONNAALANE TEGEVUSPROGRAMM AASTANI 2020 – „HEA ELU MAAKERA VÕIMALUSTE PIRES”

1. Järgnev 2050. aasta visioon on mõeldud tegevussuunisteks kuni 2020. aastani ja pärast seda:

2050. aastal elame me hästi, maakera ökoloogiliste võimaluste piires. Meie õitseng ja heas seisundis keskkond võrsuvad innovaatilisest suletud tsükliga majandusest, kus midagi ei raisata ja kus loodusvarasid majandatakse säästvalt ning elurikkust kaitstakse, väärtustatakse ja taastatakse nii, et see suurendab ühiskonna vastupanuvõimet. Meie majanduskasv on vähese CO₂-heitel ja ressursikasutusest lahutatud ning näitab teed ohutule ja jätkusuutlikule ülemaailmsele ühiskonnale.

TEGEVUSPROGRAMM AASTANI 2020

2. Viimase 40 aasta jooksul on kehtestatud suur hulk keskkonnavaliseid õigusakte, mis kõik kokku moodustavad kõige terviklikuma praegusaegse standardi kogu maailmas. See on aidanud toime tulla liidu elanike ja ettevõtjate nii mõnegi tõsise keskkonnamurega.
3. Saasteainete heidet õhku, vette ja mulda on möödunud kümnendite jooksul märkimisväärselt vähendatud, nagu ka kasvuhoonegaaside heidet viimastel aastatel. Kemikaale reguleerivaid liidu õigusakte on ajakohastatud ja paljude mürgiste või ohtlike ainete (plii, kaadmium ja elavhõbe) kasutamist kodumajapidamistele ette nähtud toodetes on piiratud. Liidu elanikud võivad nautida maailma parimate hulka kuuluvat veekvaliteeti ning enam kui 18 % liidu territooriumist ja 4 % liidu meredest on kuulutatud looduskaitsealadeks.
4. Liidu keskkonnapoliitika on stimuleerinud innovatsiooni ja investeeringuid keskkonnakaupadesse ja -teenustesse, luues töökohti ja ekspordivõimalusi⁽¹⁾. Liidu järjestikuste laienemistega on keskkonnakaitse kõrged standardid laienenud valdavale osale Euroopa mandrist ning liidu pingutused on aidanud suurendada rahvusvahelist kohustuste võtmist kliimamuutuse ja elurikkuse vähenemise vastu võitlemisel ning toonud edu ülemaailmsetele pingutustele kõrvaldada kasutuselt osoonikihti kahandavad ained ja pliidi sisaldavad kütused.
5. Tublisti on edenenud keskkonnaeesmärkide lõimimine teistesse liidu poliitikavaldkondadesse ja meetmetesse. Reformitud ühises põllumajanduspoliitikas on põllumajandustootjatele otsetoetuste maksimine alates 2003. aastast olnud seotud nõudega säilitada maa hea põllumajandus- ja keskkonnaseisund ning järgida asjakohaseid keskkonnavaliseid õigusakte. Kliimamuutusega võitlemisest on saanud energiapoliitika lahutamatu osa ning on tehtud edusamme ressursitõhususe, kliimamuutuse ja energiatõhususe alaste mureküsimuste lõimimisel teistesse peamistesse sektori-tesse nagu transport ja hooned.
6. Siiski on paljud keskkonnavalased suundumused liidus endiselt murettekitavad ja selle kaalukaks põhjuseks on ka liidu kehtiva keskkonnaõigustiku puudulik rakendamine. Üksnes 17 % elupaikade direktiivi⁽²⁾ alusel hinnatud liikide ja elupaikade seisund on soodne ning looduskapitali degradeerumine ja hävimine vähendab võimalusi liidu elurikkuse ja kliimamuutuse alaste eesmärkide saavutamiseks. Sellise liikide ja elupaikade seisundi ning looduskapitali degradeerumise ja hävimisega kaasnevad suured kulud, mille maksumust ei ole majandus- või sotsiaalsüsteemis veel õigesti hinnatud. Liidu territooriumist on 30 % väga killustunud, mis mõjutab ökosüsteemide ühenduvust ja tervist ning nende võimet pakkuda teenuseid ja tagada liikidele elujõulised elupaigad. Kuigi liidus on tehtud edusamme majanduskasvu lahutamisel kasvuhoonegaaside heitest, ressursikasutusest ja keskkonnamõjust, on ressursikasutus siiski suuresti jätkusuutmatu ja ebatõhus ning ka jäätmeid ei käidelda veel nõuetekohaselt. Selle tõttu lasevad liidu ettevõtjad käest palju võimalusi, mida ressursitõhusus konkurentsivõime, kulude vähendamise, suurema produktiivsuse ja tarnekindluse alal pakub. Vee kvaliteet ja õhusaaste tase tekitab mitmel pool Euroopas ikka veel probleeme ja liidu elanikud puutuvad endiselt kokku ohtlike ainete, mis võivad kahjustada nende tervist ja heaolu. Jätkusuutmatu maakasutus neelab alla viljakad mullad ja muldade vaesumine jätkub, mis mõjutab ülemaailmset toiduga kindlustatust ning elurikkusega seotud eesmärkide saavutamist.
7. Liidu keskkonna- ja kliimamuutuse põhjuseks on üha enam ülemaailmsel tasandil toimuvad muutused, sealhulgas rahvastikumuutused, tarbimis-, tootmis- ja kauplemisharjumused ning tehnoloogia kiire areng. Selline areng võib

⁽¹⁾ Keskkonnapoliitika majanduslik kasu (The economic benefits of environmental policy) (IES, Vrije Universiteit Amsterdam, 2009); COM(2012) 173; ELi õigusaktide rakendamine keskkonnasäästliku majanduskasvu saavutamiseks (Implementing EU legislation for Green Growth) (BIO Intelligence Service 2011).

⁽²⁾ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

pakkuda ohtrasti majanduskasvu ja sotsiaalse heaolu võimalusi, kuid tekitada probleeme ja ebakindlust liidu majanduses ja ühiskonnas ning põhjustada ülemaailmset keskkonnaseisundi halvenemist ⁽¹⁾.

8. Kasvav ülemaailmne nõudlus kaupade ja teenuste järele ning ressursside ammendumine, millega kaasnevad maailmajanduse praegused rohkelt jäätmeid tekitavad tootmis- ja tarbimissüsteemid, suurendavad peamiste toorainete, maavarade ja energia maksumust, tekitavad rohkem saastet ja jäätmeid, suurendavad kogu maailma kasvuoonegaaside heidet ja soodustavad maa degradeerumist, metsade raadamist ja elurikkuse vähenemist. Ligi kaks kolmandikku maailma ökosüsteemidest on kadumas ⁽²⁾ ja leidub tõendeid selle kohta, et maakera elurikkuse, kliimamuutuse ja lämmastikuringluse taluvuspiirid on juba ületatud ⁽³⁾. Suure tõenäosusega on 2030. aastaks puudu 40 % vett, kui ressursitõhusus märksa paremaks ei muutu. Samuti on risk, et kliimamuutus võimendab neid probleeme veelgi, ja toob kaasa suuri kulutusi ⁽⁴⁾. 2011. aastal tekitasid osaliselt kliimamuutusest põhjustatud katastroofid ülemaailmselt majanduskahju üle 300 miljardi euro. Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD) on hoiatanud, et looduskapitali jätkuva degradeerumise ja erosiooniga kaasneb oht pöördumatuteks muutusteks, mis ohustavad elatustaseme tõusu kaks sajandit ja tähendavad suuri kulutusi ⁽⁵⁾.
9. Selliste keerukate teemade käsitlemine nõuab kogu praeguse keskkonnatehnoloogia potentsiaali täielikku ärakasutamist ja seda, et tööstussektor arendaks jätkuvalt edasi ja võtaks kasutusele parimaid võimalikke tehnikaid ja tärkavat innovatsiooni ning järjest rohkem turupõhiseid vahendeid. Samuti on vajalik kiire edasimineku teaduse ja tehnoloogia paljutöötavates valdkondades. Seda tuleks võimaldada teadusuuringute edendamise ja soodsate tingimuste loomisega erasektori investeeringuteks teadusuuringutesse. Samal ajal on vaja paremini mõista uute tehnoloogiatega seotud võimalikke riske keskkonnale ja inimese tervisele ning selliseid tehnoloogiaid paremini hinnata ja juhtida. See on eeltingimuseks uutele tehnoloogiatele avalikkuse heakskiidu saamiseks ning samuti liidu võimele tõhusalt ja õigel ajal tuvastada tehnoloogilise arenguga seotud võimalikke riske ning neile reageerida. Suuremate tehnoloogiliste uuendustega peaksid kaasema arutelud avalikkusega ja kaasavad protsessid.
10. Selleks et tulevikus hästi elada, tuleks nüüd kiiresti ja üksmeelselt võtta meetmeid ökoloogilise vastupidavuse parandamiseks ning keskkonnapoliitikaga majanduse ja ühiskonna mõjutamisel saadava kasu suurendamiseks, võttes samas arvesse maakera ökoloogiliste võimaluste piire. Seitsmes keskkonnaprogramm kajastab liidu võetud kohustust muuta oma majandus kaasavaks keskkonnahoidlikuks majanduseks, kus kindlustatakse kasv ja areng, hoitakse inimeste tervist ja heaolu, pakutakse korralikke töökohti, vähendatakse ebavõrdsust, investeeritakse elurikkuse, sealhulgas sellest tingitud ökosüsteemi teenustesse (looduskapitali) ning kaitstakse seda nii selle enese väärtuse kui ka selle olulise panuse tõttu inimeste heaolusse ja majanduslikku õitsengusse.
11. Kaasava keskkonnahoidliku majanduse suunaline muudatus nõuab keskkonnaküsimuste lõimimist teiste valdkondade poliitikasse – energeetikasse, transporti, põllumajandusse, kalandusse, kaubandusse, majandusse ja tööstusse, teadusuuringutesse ja innovatsiooni, tööhõivesse, arengusse, välissuhetesse, julgeolekusse, haridusse ja koolitusse, samuti sotsiaal- ja turismipoliitikasse, et luua sidus ja ühine lähenemisviis. Liidus toimuvat tegevust peaks täiendama suurem ülemaailmne tegevus ja naaberriikidevaheline koostöö, et ühiste probleemidega toime tulla.
12. Liit on kõnealuse muudatuse käima lükanud pikaajaliste lõimitud strateegiatega elurikkuse vähenemise peatamiseks, ⁽⁶⁾ ressursitõhususe parandamiseks ⁽⁷⁾ ning ohutule ja jätkusuutlikule vähese CO₂-heitega majandusele ülemineku kiirendamiseks ⁽⁸⁾. Komisjon on veelgi lõiminud keskkonnaküsimusi ja -eesmärke viimasel ajal esitatud algatusse muudes peamistes poliitikavaldkondades, nagu energeetika ⁽⁹⁾ ja transport, ⁽¹⁰⁾ ning püüdnud suurendada saadavat keskkonnakasu liidu põllumajanduse ja maaelu arengu, kalanduse ning ühtekuuluvuspoliitika reformidega, mis rajanevad praeguseks saavutatud edul. Sellega seoses on eriti tähtis nõuetele vastavus, mis aitab kaasa põllumajanduse jätkusuutlikkusele, edendades haavatavate ökosüsteemide, nt veekogude, mulla ja liikide elupaikade kaitset.

⁽¹⁾ SEC(2011)1067; Euroopa keskkond – olukord ja väljavaated 2010. aastal: globaalsete megatrendide hindamine(SOER 2010).

⁽²⁾ ÜRO peasekretäri loodud kõrgetasemelise ülemaailmse säästva arengu rühma aruanne „Resilient People, Resilient Planet: A future worth choosing” (Vastupidavad inimesed, vastupidav maakera: tulevik, mille kasuks otsustada), 2012.

⁽³⁾ On kindlaks määratud üheksa maakera taluvuspiiridega seostatud künnist, ja kui need kord ületatakse, on tagajärjeks pöördumatud muutused, millel võivad inimeste jaoks olla katastroofilised tagajärjed; nende hulgas on kliimamuutus, elurikkuse vähenemine, ülemaailmne magevee kasutus, ookeanide hapestumine, lämmastiku- ja fosforiringlus ning maakasutuse muutus (Ecology and Society, 14. aastakäik, nr 2, 2009).

⁽⁴⁾ Vastavalt Sterni ülevaatele kliimamuutuse majandustegurite kohta on kliimamuutuse üldkulud, kui selle vastu meetmeid ei võeta, võrdsed vähemalt 5 % maailma sisemajanduse koguproduktist (SKP) aastas. Kui lisada sellele veel laiemad ohud ja mõju, võib see kasvada kuni 20 %-ni SKPst.

⁽⁵⁾ OECD keskkonnaalased väljavaated aastaks 2050: Tegevusetuse tagajärjed (raport, 2012).

⁽⁶⁾ KOM(2011) 244.

⁽⁷⁾ KOM(2011) 571.

⁽⁸⁾ KOM(2011) 112.

⁽⁹⁾ KOM(2011) 885.

⁽¹⁰⁾ KOM(2011) 144.

13. Liit on mitmepoolsete keskkonnalepingute raames alla kirjutanud paljudele õiguslikult siduvatele kohustustele ja poliitiliselt siduvatele keskkonnakohustustele, sealhulgas ÜRO säästva arengu konverentsil (Rio+20) kokku lepitud kohustustele⁽¹⁾. Rio+20 lõppdokumendis tunnistatakse kaasavat ja keskkonnahoidlikku majandust kui olulist säästva arengu saavutamise ja vaesuse kaotamise vahendit. Nimetatud dokumendis sätestatakse raamistik meetmeteks, mis käsitlevad kõiki kolme säästva arengu mõõdet (keskkonna-, sotsiaal- ja majandusmõõde) ja millest paljud kajastuvad seitsmenda keskkonnaprogrammi esmatähtsates eesmärkides. Rio+20 konverentsil lepitati ka kokku, et tuleb töötada välja säästva arengu eesmärgid, mis vastavad ÜRO 2015. aasta järgsele arengukavale ja on sellesse lõimitud, et tugevdada institutsioonilist raamistikku ning arendada välja säästva arengu rahastamise strateegia. Samuti võeti RIO+20 konverentsil vastu säästva tarbimise ja tootmise raamprogrammide ülemaailmne kümneaastane raamistik. Liit ja selle liikmesriigid peaksid nüüd tagama, et neid kohustusi liidus täidetakse, ja nende täitmist ülemaailmselt soodustama.
14. Seitsmes keskkonnaprogramm täiendab nimetatud püüdeid, määratledes liidu esmatähtsad eesmärgid, mis tuleb saavutada 2020. aastani ulatava ajavahemiku jooksul. Seitsmes keskkonnaprogramm toetab rakendamist ja ergutab meetmeid kõikidel tasanditel ning edendab keskkonna ja kliimaga seotud investeringuid, kaasa arvatud neid, mis ulatuvad 2020. aasta järgsetesse aastatesse.
15. Paljudel juhtudel on esmatähtsate eesmärkide saavutamiseks vaja tegutseda peamiselt riigi, piirkonna või kohalikul tasandil, vastavalt lähimuse põhimõttele. Teistel juhtudel on vaja täiendavaid liidu ja rahvusvahelise tasandi meetmeid. Ka avalikkus peaks olema aktiivne ja keskkonnapoliitikast nõuetekohaselt teavitatud. Kuna keskkonnapoliitika kuulub liidu ja liikmesriikide jagatud pädevusse, on üks seitsmenda keskkonnaprogrammi eesmärkidest tekitada jagatud sihtide ja eesmärkide eest ühine vastutus ning tagada ettevõtjatele ja avaliku sektori asutustele võrdsed võimalused. Selged sihid ja eesmärgid annavad poliitikakujundajatele ja teistele sidusrühmadele, sealhulgas piirkondadele ja linnadele, ettevõtjatele ja sotsiaalpartneritele ning üksikisikutele, edasilikumiseks orientiirid ja prognoositava tegevusraamistiku.
16. Keskkonna- ja kliimapoliitika lõimiv ja sidus arendamine aitavad tagada, et liidu majanduse ja ühiskonna valmisolek üldnimetatud probleemide lahendamiseks on hea. Selline tegevus eeldab keskendumist kolmele valdkondlikule eesmärgile:
- a) liidu looduskapitali kaitsmine, säilitamine ja suurendamine;
  - b) liidu majanduse ressursitõhusaks, keskkonnahoidlikuks ja konkurentsivõimeliseks vähese CO₂-heitega majanduseks muutmine;
  - c) liidu kodanike kaitsmine keskkonnaga seotud surve ning nende tervisele ja heaolule avalduvate riskide eest.

Kõnealused kolm valdkondlikku eesmärki on omavahel seotud ja nende täitmist tuleks püüelda samaaegselt. Ühe eesmärgi täitmiseks võetavad meetmed aitavad sageli kaasa ka teiste eesmärkide saavutamisele. Näiteks vähendab ressursitõhususe parandamine survet looduskapitalile, samal ajal kui liidu looduskapitali vastupidavuse suurendamine parandab inimeste tervist ja heaolu. Kliimamuutuse leevendamise ja sellega kohanemise meetmed suurendavad liidu majanduse ja ühiskonna vastupidavust, ergutades samal ajal innovatsiooni ja kaitstes liidu loodusvarasid.

VALDKONDLIKUD PRIORITEEDID

Esmatähtis eesmärk nr 1: kaitsta, säilitada ja suurendada liidu looduskapitali

17. Liidu majandusliku õitsengu ja heaolu aluseks on looduskapital, st selle elurikkus, sealhulgas ökosüsteemid, mis tagavad eluks vajalikud kaubad ja teenuseid alates viljakast mullast ja multifunktsionaalsetest metsadest tootmismaa ja mereni, alates hea kvaliteediga mageveest ja puhtast õhust tolmeldamiseni ja kliima reguleerimiseni ning looduskatastroofide eest kaitsmiseni. Märkimisväärne osa liidu õigusaktidest on suunatud looduskapitali kaitsmisele, säilitamisele ja suurendamisele, sealhulgas vee raamdirektiiv,⁽²⁾ merestrateegia raamdirektiiv,⁽³⁾ asulareovee direktiiv,⁽⁴⁾ nitraadidirektiiv,⁽⁵⁾ ülejutuste direktiiv,⁽⁶⁾ prioriteetsete ainete

⁽¹⁾ ÜRO Peaassamblee resolutsioon A/Res/66/288.

⁽²⁾ Direktiiv 2000/60/EÜ.

⁽³⁾ Direktiiv 2008/56/EÜ.

⁽⁴⁾ Nõukogu 21. mai 1991. aasta direktiiv 91/271/EMÜ asulareovee puhastamise kohta (EÜT L 135, 30.5.1991, lk 40).

⁽⁵⁾ Nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiiv 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest (EÜT L 375, 31.12.1991, lk 1).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta direktiiv 2007/60/EÜ ülejutusrisiki hindamise ja maandamise kohta (ELT L 288, 6.11.2007, lk 27).

direktiiv,⁽¹⁾ õhukvaliteedi direktiiv ja sellega seotud direktiivid⁽²⁾ ning elupaikade direktiiv ja linnudirektiiv⁽³⁾. Klimamuutust, kemikaale, tööstusheidet ja jäätmeid käsitlevad õigusaktid aitavad ka vähendada survet muldadele ja elurikkusele, kaasa arvatud ökosüsteemidele, liikidele ja elupaikadele, samuti vähendada toitainete keskkonda vabanemist.

18. Siiski näitavad hiljutised hinnangud, et elurikkus liidus väheneb jätkuvalt ja enamik ökosüsteeme on eri survete tõttu tõsiselt kahjustatud⁽⁴⁾. Näiteks sissetungivad võõrliigid kujutavad endast taimede, loomade ja inimeste tervisele, keskkonnale ja majandusele suuremaid riske, kui varem arvati. ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegias aastani 2020 on sätestatud sihid ja meetmed, mida on vaja võtta negatiivsete suundumuste tagasipööramiseks, elurikkuse vähenemise ja ökosüsteemiteenuste halvenemise peatamiseks kuni aastani 2020 ja nende taastamiseks nii palju, kui see on võimalik⁽⁵⁾. On vaja kiirendada kõnealuse strateegia rakendamist ja saavutada selles kehtestatud eesmärgid, et liit võiks saavutada oma peamised elurikkuse alased eesmärgid aastaks 2020. Kuigi strateegias on esitatud meetmeid elupaikade ja linnudirektiivi, sealhulgas Natura 2000 võrgustiku, rakendamise parandamiseks, nõuab peamiste sihtide saavutamine kõikide selliste kehtivate õigusaktide täielikku rakendamist, mille eesmärgiks on looduskapitali kaitse.
19. Hoolimata vee raamdirektiivi nõudest kaitsta, parandada ja taastada kõik pinna- ja põhjaveekogumid ning seni tehtud tohutust pingutustest suudetakse eesmärki saavutada hea keskkonnaseisund 2015. aastaks täita tõenäoliselt üksnes umbes 53 % liidu pinnaveekogumite suhtes⁽⁶⁾. Suure surve alla hakkab sattuma merestrategie raamdirektiivi eesmärki saavutada hea keskkonnaseisund 2020. aastaks, muu hulgas üleptüügi jätkumise, saastatuse (sh veelune mürasaaste ja merepraht) ning kliima üleilmse soojenemise mõju (nt hapestumine) tõttu Euroopa meredes. Selliste probleemide tulemuslikuks lahendamiseks on eelkõige vaja liidu ja selle naaberriikide vahelist tihedat koostööd Vahemere ja Musta mere piirkonnas, kus enamik mereäärsetest riikidest ei ole liidu liikmesriigid. Samal ajal aga, kui liidu õhukvaliteedi- ja tööstusheitepoliitika on aidanud vähendada paljusid saastamise vorme, jätkub ökosüsteemide kahjustamine keskkonda vabaneva ülemäärase lämmastiku ja väävlil ning osoonisastega, mida seostatakse transpordist, elektritootmisest ja mittesäästvatel põllumajandustavadel tuleneva heitega.
20. Liidu looduskapitali kaitsmine, säilitamine ja väärtustamine nõuab seega ka probleemidega tegelemist nende lähtepunktis – selleks tuleb muu hulgas paremini lõimida looduskapitali eesmärgid teiste valdkondade poliitika arendamisega ja rakendamise ning tagada, et poliitika on sidus ja toob vastastikust kasu. Kõnealuste eesmärkide toetamiseks on kavandatud komisjoni poolt eelkõige liidu põllumajandus-, kalandus- ja ühtekuuluvuspoliitika kohta esitatud reformiettepanekutes sisalduvad keskkonnahoidlikumaks muutmise elemendid, mida toetavad mitmeaastases finantsraamistikus 2014–2020 esitatud ettepanekud liidu eelarve keskkonnahoidlikumaks muutmiseks. Kuna põllumajandusmaa ja metsad kokku hõlmavad liidus 78 % kogu maast, on põllumajandusel ja metsandusel oluline roll loodusvarade, eelkõige hea kvaliteediga vee ja mulla, elurikkuse ja mitmekesiste kultuurimaastike säilitamisel. Ühise põllumajanduspoliitika keskkonnahoidlikumaks muutmine edendab selliste keskkonnale kasulike põllumajandus- ja metsandustavade kasutamist nagu põllukultuuride mitmekesistamine, püsirohumaade ja -karjamaade kaitsmine ja säästev agrometsandus ning edendab ka ökoloogiliselt väärtuslike põllu- ja metsamaade rajamist ja hooldamist, sealhulgas ulatuslike ja traditsiooniliste tavade abil. See suurendab ka maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektori suutlikkust toimida süsiniku neeldajana. Säästvas põllumajanduses omab suurt tähtsust tulevasi põlvkondi arvestav vastutustundlik majandamine, mis on samal ajal ressursitõhus ja tootlik.
21. Liidul on maailma suurim mereterritoorium ja seetõttu märkimisväärne vastutus merekeskkonna kaitse tagamisel. Merekeskkonna puhul, kus merendussektor pakub majanduslikke võimalusi alates kalapüügist, laevandusest ja vesiviljelusest kuni tooraineni, avamereenergiani ja merebiotehnoloogiani välja, tuleb hoolt kanda selle eest, et nende kasutamine oleks ühildatav mere ja ranniku ökosüsteemide säilitamise ja säästva majandamisega. Mereruumi säästev planeerimine ja rannikualade tervikmajandamine liikmesriikides ja nende vahel võivad koos omada tulemuslikku rolli merede ja rannikualade säästva kasutamise koordineerimisel, kui eri valdkondlike tegevuste juhtimise suhtes nimetatud aladel rakendatakse ökosüsteemipõhist käsitust. Merekeskkond ei ole piisavalt kaitstud, mis osaliselt on tingitud Natura 2000 võrgustiku ajakavast mahajäämisest, ja nõuab liikmesriikidel suuremaid pingutusi. Ka kaitstavaid merealasid tuleb hallata tõhusamalt.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/105/EÜ, mis käsitleb keskkonnakvaliteedi standardeid veepoliitika valdkonnas ning millega muudetakse nõukogu direktiive 82/176/EMÜ, 83/513/EMÜ, 84/156/EMÜ, 84/491/EMÜ, 86/280/EMÜ ja tunnistatakse need seejärel kehtetuks ning muudetakse direktiivi 2000/60/EÜ (ELT L 348, 24.12.2008, lk 84).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2004. aasta direktiivid 2008/50/EÜ ja 2004/107/EÜ arseeni, kaadmiumi, elavhõbeda, nikli ja polütsükliiliste aroomaatsete süsivesinike sisalduse kohta välisõhus (ELT L 23, 26.1.2005, lk 3).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7) ja direktiiv 92/43/EMÜ.

⁽⁴⁾ Euroopa Keskkonnaagentuuri tehniline aruanne 12/2010.

⁽⁵⁾ Euroopa Ülemkogu 26. märtsi 2010. aasta järelduste (EUCO 7/10) punktis 14 märgitakse: „Bioloogilise mitmekesisuse vähenemise ja ökosüsteemide kahjustumise jätkuvatele suundumustele tuleb anda kiire tagasikäik. Euroopa Ülemkogu on pühendunud bioloogilise mitmekesisuse 2050. aasta pikaajalise visiooni ning nõukogu 15. märtsi 2010. aasta järeldustes esitatud 2020. aasta eesmärgi saavutamisele.”

⁽⁶⁾ COM(2012) 673.

22. Ökosüsteemipõhist käsitust kliimamuutuse leevendamise ja sellega kohanemise suhtes, millest on kasu ka elurikkusel ja muude ökosüsteemiteenuste tagamisel, tuleks kasutada liidu kliimamuutuse poliitika osana laiemalt, ning muid keskkonnanäesmärke, nagu elurikkuse säilitamine ning mulla ja vee kaitsmine, tuleks võtta täielikult arvesse taastuvenergia kohta otsuste tegemisel. Lisaks sellele on vaja võtta transpordiga seotud õhusaaste ja CO₂-heitega seotud meetmeid ⁽¹⁾.
23. Maa degradeerumine, killustumine ja jätkusuutmatu kasutus liidus kahjustab mitmete peamiste ökosüsteemiteenuste tagamist, ohustab elurikkust ja suurendab Euroopa haavatavust kliimamuutuse ja looduskatastroofide ees. Samuti soodustab see mulla degradeerumist ja kõrbestumist. Enam kui 25 % liidu territooriumist mõjutab mulla veeerosioon, mis kahjustab mulla funktsioone ja mõjutab magevee kvaliteeti. Mulla saastumine ja katmine on samuti püsivad probleemid. Arvatakse, et saastatud kohti on kogu liidus üle poole miljoni, ja kuni neid pole tuvastatud ega hinnatud, on nad jätkuvalt tõsise keskkonna-, majandus-, sotsiaalsete ja terviseriskide lähtepunktid. Igal aastal hõivavad elumisektor, tööstus, transpordisektor ja vabaajasektor üle 1 000 km² maad. Sellist pikaajalist muutust on raske või kulukas tagasi pöörata ning peaaegu alati tuleb siis leida kompromiss mitmesuguste ühiskondlike, majanduslike ja keskkonnavajaduste vahel. Keskkonnanähtlused, sh veekaitse ja elurikkuse säilitamine, tuleks rohkem lõimida maakasutusega seotud planeerimisotsustesse, nii et need oleksid jätkusuutlikumad, pidades silmas 2050. aastaks seatud eesmärki mitte hõivata allesjäänud maad.
24. Liikmesriikide edusammud mulla kaitsmisel, sh saastatud alade tuvastamisel, teadlikkuse tõstmisel, teadusuuringutes ja seiresüsteemide väljatöötamisel on olnud erinevad. Samas on edu riskipõhistes ja muudes heastamispuudlustes olnud ebaühtlane ning tulemused ja aruandlus liidu tasandil on piiratud. Selliste probleemide kohta nagu kahjulik mõju looduslikule veeringele on komisjon välja töötanud mulla katmist käsitlevad suunised ⁽²⁾. Mulla paremale kaitsmisele saavad kaasa aidata ka edasised pingutused reguleerimise tugevdamisel, võrgustike arendamisel, teadmiste jagamisel, suuniste väljatöötamisel ja parimate tavade kindlakstelemisel. Komisjon on esitanud ettepaneku võtta vastu direktiiv, millega luuakse mullakaitse raamistik ja muudetakse direktiivi 2004/35/EÜ ⁽³⁾.
25. Selleks et vähendada Euroopas peamisi inimtegevusest põhjustatud survetegureid maale, mullale ja muudele ökosüsteemidele, võetakse meetmeid selle tagamiseks, et maakasutusega seotud otsuste tegemisel kõigil asjakohastel tasanditel võetakse nõuetekohaselt arvesse nii keskkonnale kui ka ühiskonnale ja majandusele avalduvat mõju. Rio+20 lõppdokumendis, milles tunnustati maa hea majandamise majanduslikku ja sotsiaalset tähtsust, esitati üleskutsed saavutada maailmas olukord, kus maa degradeerumine ei suurene. Liit ja selle liikmesriigid peaksid mõtlema, kuidas seda kohustust oma pädevuse piires kõige paremini ellu viia. Liit ja selle liikmesriigid peaksid ka võimalikult kiiresti kaaluma, kuidas käsitleda mulla kvaliteedi küsimusi, kasutades siduvas õigusraamistikus sihipäraselt ja proportsionaalselt riskipõhist lähenemisviisi. Samuti tuleks püstitada säästva maa- ja mullakasutuse eesmärgid.
26. Kuigi lämmastiku ja fosfori keskkonda viimine on liidus viimase 20 aasta jooksul märkimisväärselt vähenenud, mõjutavad keskkonda vabanevad ülemäärased toitained õhu ja vee kvaliteeti ja avaldavad kahjulikku mõju ökosüsteemidele, tekitades inimestele tõsiseid terviseprobleeme. Eelkõige väetiste ebatõhusa kasutamise tulemusel keskkonda vabanev ammoniaak ja ebapiisav reoveepuhastus vajavad kiiret lahendamist, et toitainete vabanemist jätkuvalt olulisel määral vähendada. On vaja jätkuvalt tegutseda selle nimel, et majandada toitainete ringlust kulutõhusamalt, säästvamalt ja ressursitõhusamalt ning parandada väetiste kasutamise tõhusust. Sellised pingutused nõuavad investeeringuid teadusuuringutesse ning paremat liidu keskkonnanähtluse õigusaktide sidusust ja rakendamist nende probleemide lahendamiseks ning vajaduse korral standardite muutmist rangemaks ning toitainete ringluse käsitlemist osana terviklikust lähenemisest, mis seob ja lõimib omavahel liidu olemasolevaid valdkondlike poliitikaid, mis on olulised eutrofeerumise ja keskkonda vabanevate ülemääraste toitainete probleemiga tegelemiseks ning hoiavad ära olukorra, kus toitainete heited levivad ühest keskkonnaosast teise.
27. ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia meede, mille eesmärk on taastada vähemalt 15 % liidu kahjustatud ökosüsteemidest ja laiendada roheline taristu (ökoloogilise, majandusliku ja sotsiaalse kasu tagamise vahend looduslike lahenduste kaudu, sh rohealad, veeökosüsteemid ja muud füüsilised lahendused maismaa- ja merealadel) kasutamist, aitab maade killustumist vähendada. Selline meede suurendab koos linnudirektiivi ja elupaikade direktiivi täieliku rakendamisega (mida toetavad esmatahtsad tegevusraamistikud) jätkuvalt looduskapitali ja tõstab ökosüsteemide vastupidavust ning võib pakkuda kulutõhusaid võimalusi kliimamuutuse leevendamiseks ja sellega kohanemiseks ning katastroofiriski juhtimiseks. Samal ajal aitavad liikmesriikide pingutused ökosüsteemide ja nende teenuste kaardistamisel ja hindamisel parandada andmete kättesaadavust ning koos 2015. aastaks planeeritud elurikkuse

⁽¹⁾ KOM(2011) 144.

⁽²⁾ SWD(2012) 101.

⁽³⁾ KOM(2006) 232.

summaarse vähenemise ärahoidmise algatusega alal hoida igas mõttes looduskapitali varusid. Ökosüsteemiteenuste majandusliku väärtuse lõimimine liidu ja rahvusvahelistesse raamatupidamis- ja aruandlussüsteemidesse 2020. aastaks võimaldab liidu looduskapitali paremini majandada.

28. Liidu looduskapitali kaitsmiseks, säilitamiseks ja suurendamiseks tagatakse seitsmenda keskkonnaprogrammiga 2020. aastaks järgmist:

- a) elurikkuse vähenemine ja ökosüsteemiteenuste (sh tolmeldamine) kahjustumine on peatatud, ökosüsteemid ja nende teenused on alles ning vähemalt 15 % degradeerunud ökosüsteemidest on taastatud;
- b) survetegurite mõju siirde-, ranniku- ja mageveele (sh pinna- ja põhjavesi) on märkimisväärselt vähendatud, et saavutada vee raamdirektiivis määratletud hea seisund või seda säilitada või suurendada;
- c) survetegurite mõju mereveele on vähendatud, et saavutada merestrateegia raamdirektiivis nõutud hea keskkonnan seisund või seda säilitada, ning rannikualasid majandatakse säästvalt;
- d) õhusaaste ja selle mõju ökosüsteemidele ja elurikkusele on märkimisväärselt vähendatud, võttes pikaajaliseks eesmärgiks mitte ületada kriitilist koormust ja taset;
- e) liidus majandatakse maad jätkusuutlikult, muld on piisavalt kaitstud ja saastatud kohtade parandamine toimib edukalt;
- f) toitaine ringlust (lämmastik ja fosfor) majandatakse jätkusuutlikumalt ja ressursitõhusamalt;
- g) metsade majandamine on jätkusuutlik ning metsad, nende elurikkus ja nende pakutavad teenused on kaitstud ja võimalikult palju edendatud ning metsade vastupanuvõime kliimamuutusele, tulekahjudele, tormidele, kahjuritele ja haigustele on paranenud.

Selleks tuleb eelkõige teha järgmist:

- i) kiirendada viivitamata ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia rakendamist, et saavutada selle eesmärgid;
- ii) täielikult rakendada Euroopa veevarude kaitsmise kava, ⁽¹⁾ võttes nõuetekohaselt arvesse liikmesriikide eriolukordi ja tagades, et allikapõhised poliitikameetmed toetavad veekvaliteedi eesmäärke piisavalt;
- iii) kiiremas korras teha pingutusi muu hulgas selleks, et hiljemalt 2020. aastaks tagada kalavarude hea seisund kooskõlas ühise kalanduspoliitika, merestrateegia raamdirektiivi ja rahvusvaheliste kohustustega. Võidelda reostamise vastu ja võtta kasutusele kogu liitu hõlmav mereprahi koguste vähendamise peamine eesmärk, mida toetavad allikapõhised meetmed ja milles võetakse arvesse liikmesriikide kehtestatud merestrateegiaid. Viia lõpule Natura 2000 merekaitsealade võrgustiku loomine ja tagada rannikualade säästev majandamine;
- iv) leppida kokku ja rakendada kliimamuutustega kohanemist käsitlevat ELi strateegiat, ⁽²⁾ sealhulgas integreerida kliimamuutusega kohanemise küsimused peamistesse liidu poliitikaalgaatustesse ja sektoritesse;
- v) pingutada rohkem selle nimel, et saavutada liidu õhukvaliteedi alaste õigusaktide nõuete täielik täitmine ning määratleda strateegilised eesmärgid ja tegevus 2020. aasta järgseks ajaks;
- vi) pingutada rohkem, et vähendada mulla erosiooni ja suurendada mulla orgaanilise aine sisaldust, parandada saastatud kohad ja suurendada maakasutuse aspektide lõimimist koordineeritud otsustusmenetlusse, millesse on kaasatud kõik valitsemistasandid ja mida toetab eesmärkide vastuvõtmine mulla ja maa kui ressursside kohta ning maakasutuse planeerimise kohta;
- vii) astuda edasi samme muu hulgas linna- ja tööstusreeveest pärineva ning väetiste kasutamisest põhjustatud lämmastiku- ja fosforiheite vähendamiseks, sh parema saasteallikate kontrolli kaudu, ja fosforijääkide kogumiseks;
- viii) välja töötada ja rakendada uuendatud liidu metsastrateegia, milles käsitletakse mitmetahulist nõudlust metsade suhtes ja metsadest saadavat kasu ning moodustab strateegilisema lähenemise metsade kaitsmisele ja suurendamisele, sh metsade säästva majandamise kaudu;

⁽¹⁾ COM(2012) 673.

⁽²⁾ COM(2013) 216.

ix) edendada liidu avalikkuse teavitamist ning avalikkuse keskkonnapoliitika alast teadlikkust ja -haridust.

Esmatähtis eesmärk nr 2: muuta liidu majandus ressursitõhusaks, keskkonnahoidlikuks ja konkurentsivõimeliseks vähese CO₂-heitega majanduseks

29. Strateegia „Euroopa 2020” eesmärk on edendada jätkusuutlikku majanduskasvu konkurentsivõimelisema vähese CO₂-heitega majanduse arendamise kaudu, kus ressursse kasutatakse tõhusalt ja säästvalt. Selle juhtalगतuse „Ressursitõhus Euroopa” eesmärk on toetada üleminekut majandusele, milles kõiki ressursse kasutatakse tõhusalt, majanduskasv on täielikult lahutatud ressursi- ja energiakasutusest ning nende keskkonnamõjust, vähendatakse kasvuhooonegaaside heidet, suurendatakse konkurentsivõimet tõhususe ja innovatsiooni kaudu ning edendatakse paremat energia ja ressursidega varustatust, sh ressursikasutuse üldise vähendamise kaudu. Juhtalगतuse tugitaladeks on „Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava” ja „Konkurentsivõimeline vähese CO₂-heitega majandus aastaks 2050 – edenemiskava”, (1) mis moodustavad raamistiku tulevasele tegevusele kõnealuste eesmärkide saavutamiseks ja mida liikmesriigid peaksid toetama parimate tavade jagamise abil. Lisaks annab liidu, selle liikmesriikide ja tööstuse vaheline partnerlus tervikliku tööstuspoliitika kaudu vahendid investeeringute ja innovatsiooni elavdamiseks kuuel keskkonnahoidliku majandusega seotud kasvaval turul (2).
30. Innovatsioon on ressursitõhususe parandamiseks vajalik kõikides majandussektorites, et parandada konkurentsivõimet ressurside hinnatõusu ja nappuse, toorainete piiratud pakkumise ja impordist sõltuvuse olukorras. Ettevõtlussektor on innovatsiooni ja sealhulgas ökoinnovatsiooni peamine käivitaja. Kuid ainuüksi turud ei anna tulemusi ja nende keskkonnatoime parandamiseks on eelkõige väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel (VKEd) vaja uute tehnoloogiate kasutuselevõtuks konkreetset abi, sh jäätmehääd käsitlevate teadusuuringute ja innovatsioonipartnerluste näol (3). Väga on vaja liidu ja liikmesriikide tasandi valitsemissektori tegevust, et tagada investeeringutele ja ökoinnovatsioonile õiged raamtingimused, millega stimuleeritakse jätkusuutlike ettevõtlus- või tehnoloogialahenduste väljatöötamist keskkonnaprobleemide lahendamiseks ja edendatakse säästvaid ressursikasutusviise (4).
31. Kõnealuse keskkonnaprobleemide lahendamiseks vajaliku olulise nõude täitmisega kaasneb ka suur ühiskondlik ja majanduslik kasu ning see võib suurendada konkurentsivõimet. Võimalik töökohtade arvu suurenemine, mis on tingitud üleminekust vähese CO₂-heitega, ressursitõhusale, ohutule ja säästvale majandusele, on keske tähtsusega strateegia „Euroopa 2020” tööhõive alaste eesmärkide saavutamisel (5). Liidu keskkonnatehnoloogia ja keskkonnateenuste sektori tööhõive on viimaste aastate jooksul kasvanud umbes 3 % aastas (6). Ökotööstuse maailmaturg on hinnanguliselt väärt vähemalt üks triljon eurot (7) ja järgmise 10 aasta jooksul prognoositakse selle peaaegu kahekordistumist. Euroopa ettevõtjad on juba maailmas juhtpositsioonil ringlussevõtu ja energiatõhususe poolest ning neid tuleks õhutada kasu saama sellest ülemaailmse nõudluse kasvust, mida toetab ka ökoinnovatsiooni tegevuskava (8). Näiteks oodatakse ainuüksi Euroopa taastuvenergiasektoris enam kui 400 000 uue töökohta loomist 2020. aastaks (9). Jätkusuutlik biomajandus võib ka aidata kaasa arukale ja keskkonnahoidlikule majanduskasvule Euroopas ja saab samas kasu parandatud ressursitõhususest.
32. Liidu kliima- ja energiapaketi täielik rakendamine on tähtis, et saavutada 2020. aastaks kindlaksmääratud vaheeesmärgid ja 2050. aastaks üles ehitada konkurentsivõimeline, ohutu ja säästev ja vähese CO₂-heitega majandus. Liit püsib praegu ajakavas oma kasvuhooonegaaside heite vähendamisel 20 % võrra 1990. aasta tasemest aastaks 2020, kuid 20 % energiatõhususe sihtmärk nõuab palju kiiremat tõhususe parandamist ja käitumise muutmist. Oodatakse, et energiatõhususe direktiiv (10) aitab sellele märkimisväärselt kaasa, ja seda tuleks täiendada kõikide liidu turule viidavate toodete energiakasutuse tõhususnõuetega. Jätkusuutliku biomassivaru kättesaadavuse igakülgne hindamine on tähtis ka praeguses olukorras, kus energianõudlus suureneb pidevalt ja jätkuvalt arutletakse selle üle, kas kasutada maad toidu või bioenergia tootmiseks. Samuti on ülisuure tähtsusega tagada, et igal kujul biomassi toodetakse ja kasutatakse säästvalt ja tõhusalt kogu olelusringi jooksul, et vähendada ja vältida kahjulikku mõju keskkonnale ja kliimale, ning et biomassi kui ressursi eri kasutusvalade majanduskonteksti arvestatakse nõuetekohaselt. See aitaks kaasa madala CO₂-heitega majanduse ülesehitamisele.

(1) KOM(2011) 112.

(2) COM(2012) 582 „Tugevam Euroopa tööstus majanduse kasvuks ja taastumiseks”.

(3) Euroopa väikeettevõtlusalगतuse „Small Business Act” IX põhimõttes esitatakse meetmeid, mis võimaldaksid VKEdel muuta keskkonnalaadset väljakutsed võimalusteks (KOM(2008) 394).

(4) Fostering Innovation for Green Growth (Innovatsiooni soodustamine keskkonnasäästliku majanduskasvu saavutamiseks) (OECD 2011) ja The Eco-Innovation Gap: An economic opportunity for business (Lünk ökoinnovatsioonis on ettevõtja majanduslik võimalus) (EIO 2012).

(5) COM(2012) 173.

(6) ELi ökotööstussektoris töötas 2008. aastal ligikaudu 2,7 miljonit inimest ja 2012. aastaks võiks nende arv olla umbes 3,4 miljonit. (Ecorys, 2012).

(7) Keskkonna ja ressursitõhususe paranemisest sõltuvate töökohtade arv (ECORYS 2012).

(8) KOM(2011) 899.

(9) Taastuvenergiapoliitika mõju ELi majanduskasvule ja tööhõivele (Employ-RES 2009).

(10) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiivi 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

33. Kõikidel majandussektoritel tuleb aidata vähendada kasvuhoonegaaside heidet, et liik suudaks anda oma õiglase osa, kui kogu maailm pingutab. Liidus tuleb kokku leppida järgmised sammud 2020. aasta järgseks kliima- ja energiaraamistikuks, et valmistuda rahvusvahelisteks läbirääkimisteks uue õiguslikult siduva lepingu sõlmimiseks, kuid ka selleks, et anda liikmesriikidele, tööstusele ja muudele valdkondadele selge ja õiguslikult siduv raamistik ja siht (sihid) heite vähendamise, energiatõhususe ja taastuvenergia eesmärgil vajaminevate keskpikkade ja pikaajaliste investeeringute tegemiseks. Seetõttu on liidul vaja kaaluda poliitikavõimalusi, kuidas minna väikese CO₂-heitega majandusele üle järkjärgulisel ja kulutasuval viisil, võttes arvesse esialgseid vahe-eesmärke, mis on sätestatud vähese CO₂-heitega majanduse edenemiskavas kuni aastani 2050 ja peaksid olema aluseks edasisele tööle. Roheline raamat „Kliima- ja energiapoliitika raamistik aastani 2030“⁽¹⁾ on selles suunas astunud oluline samm. Aastani 2050 vastuvõetud energia tegevuskava ja transpordi valget raamatut peavad toetama tugevad poliitikaraamistikud. Lisaks sellele tuleb liikmesriikidel välja töötada ja kehtestada pikaajalise kulutõhusa vähese CO₂-heitega arengu strateegiad, et saavutada liidu eesmärk vähendada sajandi kesksajaks kasvuhoonegaaside heidet 80–95 % võrreldes 1990. aasta tasemega, mis on osa ülemaailmsest püüdest hoida keskmise temperatuuri tõus alla 2 °C võrreldes industrialiseerimise ajajärgu tasemega, ja on seotud valitsustevahelise kliimamuutuste rühma esitatud tõendite kohaselt arenenud riikide kui terviku poolsete vajalike vähendamistega. Liidu heitkogustega kauplemise süsteem on jätkuvalt liidu 2020. aasta järgse kliimapoliitika tugisammas ning selle struktuur tuleks ümber korraldada, et luua stiimulid investeerimiseks vähese CO₂-heitega tehnoloogiasse. Vastavalt oma rahvusvahelisel tasandil võetud kohustustele peaks liit koos muude ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osalistega toetama arenguriike nende püüdlustes leevendada kliimamuutuse mõju, suurendades selleks nende suutlikkust, andes rahalist abi ja võimaldades tehnosiiret.
34. Kui tööstus võtab kasutusele tööstusheidete direktiivi⁽²⁾ kohased parimad võimalikud tehnikad, toob see kaasa enam kui 50 000 liidu suure tööstuskäitise paremad ressursikasutusharjumused ja vähenenud heitkogused, mis omakorda annab suure panuse innovatiivsete tootmismeetodite arengu stimuleerimisse, mis pikaajalises perspektiivis muudab majanduse keskkonnahoidlikuks ja vähendab tööstuse kulusid. Tööstus saaks seda muutust veelgi tugevdada keskkonnanjuhtimissüsteemide, nt keskkonnanjuhtimis- ja -auditeerimissüsteemi (EMAS),⁽³⁾ rakendamisega.
35. Mõned olemasolevad tootmise ja tarbimisega seotud poliitikavahendid on piiratud ulatusega. On vaja raamistikku, mis annaks tootjatele ja tarbijatele ressursitõhususe ja suletud tsükliga majanduse edendamiseks asjakohaseid signaale. Võetakse meetmeid selleks, et jätkuvalt parandada liidu turul pakutavate kaupade ja teenuste keskkonnatoimet kogu nende olemusringi jooksul, sealhulgas suurendatakse keskkonnahoidlike toodete tarnimist ja stimuleeritakse suuremat üleminekut tarbijanõudluses selliste toodete järele. See saavutatakse tasakaalustatud kombinatsiooni abil, milles osalevad tarbijatele ja ettevõtjatele, sealhulgas VKEdele mõeldud stiimulid, turupõhised instrumendid ja eeskirjad, millega vähendatakse tööoperatsioonide ja toodete keskkonnamõju. Tarbijad peaksid saama ostetavate toodete kohta selge ja arusaadava märgistuse kaudu täpset, kergesti mõistetavat ja usaldusväärset teavet, sh keskkonnaalaste väidete osas. Keskkonnamõju vähendamiseks tuleks muuta pakendid optimaalsemaks, samuti tuleks toetada ressursitõhusaid ärimudeleid, nt tootehooldussüsteeme, kaasa arvatud toodete liisimist. Tooted käsitlevad kehtivad õigusaktid nagu ökodisaini ja energiamärgise direktiiv⁽⁴⁾ ning ökomärgise määrus⁽⁵⁾ vaadatakse läbi, et parandada toodete keskkonnatoimet ja ressursitõhusust kogu olemusringi vältel ning tegeleda ühtsema poliitika- ja õigusraamistiku abil säästvat tootmist ja tarbimist liidus käsitlevate kehtivate õigusnormidega⁽⁶⁾. Nimetatud õigusraamistik, mida toetaksid olemusliku näitajad, peaks aitama kõrvaldada säästva tarbimise ja tootmise praegu kehtiva õigustiku puudujääke, mis on seotud killustatusega ja reguleerimisala piiratusega, samuti vajaduse korral puudujääke poliitikas, stiimulites ja õigusaktides, et tagada miinimumnõuded toodete ja teenuste keskkonnanäitajate osas.
36. Kuna 80 % toote kogu toote olemusringi keskkonnamõjust tuleneb toote väljatootamise etapist, tuleks liidu poliitikaraamistikuga tagada, et liidu turule lastavad esmatahtsad tooted on ökodisainitud eesmärgiga optimeerida ressursside ja materjali tõhusat kasutust. Selle raames tuleks muu hulgas käsitleda toote vastupidavust, parandatavust, taaskasutatavust, ringlussevõtu võimalust, ringlussevõetavat sisu ja toote olemusringi. Tooted tuleks toota säästvaid allikaid kasutades ning nad peaksid olema ette nähtud taaskasutuseks või täielikult ringlussevõetavad. Kõnealused

⁽¹⁾ COM(2013) 169.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1221/2009 organisatsioonide vabatahtliku osalemise kohta ühenduse keskkonnanjuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS) (ELT L 342, 22.12.2009, lk 1).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks (ELT L 285, 31.10.2009, lk 10) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2009. aasta direktiiv 2010/30/EL energiamõjuga toodete energia- ja muude ressursside tarbimise näitamise kohta märgistuses ja ühtses tootekirjelduses (ELT L 153, 18.6.2010, lk 1).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 66/2010 ELi ökomärgise kohta (ELT L 27, 30.1.2010, lk 1).

⁽⁶⁾ Ökodisaini, energiamärgist, ökomärgist, keskkonnanjuhtimist ja auditeerimissüsteemi (EMAS) ja ebaausaid kaubandustavust puudutad õigusaktid vaadatakse läbi enne 2015. aastat.

nõuded peavad olema rakendatavad ja täitmisele pööratavad. Tuleb tõhustada jõupingutusi liidu ja liikmesriikide tasandil, et kõrvaldada tõkked ökoinnovatsiooni teel⁽¹⁾ ja vabastada Euroopa ökotööstuse täispotentsiaal ning tuua sellega kasu roheliste töökohtade loomisele ja majanduskasvule.

37. Selleks et luua raamistik tegevusele, millega parandatakse muid ressursitõhususe aspekte peale kasvuhoonegaaside heite ja energiakasutuse, kehtestatakse eesmärgid tarbimise kogu olelusringi hõlmava üldise keskkonnamõju vähendamiseks eelkõige toidu- ja elamusektoris ning liikuvuse valdkonnas⁽²⁾. Need sektorid üheskoos vastutavad peaaegu 80 % tarbimise keskkonnamõju eest. Sellega seoses tuleks arvesse võtta ka maa, vee, materjalide ja CO₂-jalajäljega seotud näitajaid ja eesmärgid ning nende rolli Euroopa poolaastas. Rio+20 lõppdokumendis tunnustati vajadust tugevalt vähendada saagikoristusjärgset ja muud toidukadu ja raiskamist kogu toidutarneahelas. Komisjon peaks esitama põhjaliku strateegia, kuidas võidelda toidu tarbetu raiskamisega, ja tegema aktiivset koostööd liikmesriikidega võitluses massilise jäätmetekke vastu. Selles suhtes oleks kasu vastavalt vajadusele nii kompostimise suurendamisest kui ka äravisatud toidu anaeroobsest kääritamisest.
38. Lisaks kohustuslikele keskkonnahoidlike riigihangete nõuetele teatavate tootekategooriate puhul⁽³⁾ on liikmesriigid vastu võtnud vabatahtlikud tegevuskavad ja paljud on teatavate tooterühmade suhtes kehtestanud eesmärgid. Siiski on kõikide tasandite avaliku halduse asutustel veel palju võimalusi vähendada oma keskkonnamõju ostuotsuste kaudu. Liikmesriigid ja piirkonnad peaksid võtma edasisi meetmeid, et jõuda sihtmärgini kohaldada keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriume vähemalt 50 % hangete puhul. Komisjon kaalub võimalust teha ettepanekuid uute sektorispetsiifiliste õigusaktide vastuvõtmiseks, et kehtestada kohustuslikud keskkonnahoidlike riigihangete nõuded täiendavate tootekategooriate suhtes ja reguleerimisala liikmesriikide edusammude korrapäraseks kontrollimiseks liikmesriikide asjakohaste andmete alusel, võttes samas arvesse vajadust vähendada halduskoormuse taset. Tuleks arendada keskkonnahoidlike tellijate vabatahtlikke võrgustikke.
39. Samuti on tohutult võimalusi parandada jäätmetekke vältimist ja jäätmekäitlust liidus, et paremini kasutada ressursse, avada uusi turge, luua uusi töökohti ja vähendada sõltuvust tooraine impordist, vähendades samal ajal keskkonnamõju⁽⁴⁾. Igal aastal toodetakse liidus 2,7 miljardit tonni jäätmeid, millest 98 miljonit tonni (4 %) on ohtlikud jäätmed. Aastal 2011 tekitati kogu liidus olmejäätmeid 503 kg inimese kohta, kuid liikmesriigiti olid need kogused 298 kuni 718 kg. Keskmiselt valmistatakse ette korduskasutuseks või võetakse ringlusse üksnes 40 % tahkeid jäätmeid, kuid mõnes liikmesriigis on saavutatud määr 70 % ja see näitab, kuidas jäätmeid võib kasutada kui üht liidu peamist ressursi. Samal ajal ladestavad paljud liikmesriigid üle 75 % olmejäätmetest prügilasse⁽⁵⁾.
40. Jäätmete muutmine ressursiks, nagu on üles kutsutud ressursitõhusa Euroopa tegevuskavas, nõuab liidu jäätmealaste õigusaktide täielikku rakendamist kogu liidus, kusjuures aluseks tuleb võtta jäätmehierarhia range kohaldamine ja hõlmata jäätmete eri liike⁽⁶⁾. On vaja veelgi pingutada, et vähendada jäätmeteket isiku kohta ja jäätmete teket absoluutarvudes. Ressursitõhususe eesmärkide saavutamiseks on vaja ka kasutada energia tootmiseks üksnes ringlusse mitte võetavaid materjale,⁽⁷⁾ lõpetada järkjärgult ringlussevõetavate ja taaskasutatavate jäätmete⁽⁸⁾ prügilasse ladustamine, tagada ringlussevõtu kõrge kvaliteet, kui ringlussevõetava materjali kasutamine ei oma üldist kahjulikku mõju keskkonnale ja inimeste tervisele, ning arendada sekundaarsete toorainete turgu. Ohtlike jäätmeid tuleb käidelda nii, et väheneks märkimisväärne kahjulik mõju inimtervisele ja keskkonnale, nagu Rio+20 konverentsil kokku lepiti. Nimetatud eesmärgi saavutamiseks tuleks kogu liidus palju süstemaatilisemalt rakendada turupõhiseid vahendeid ja muid meetmeid, millega eelistatakse jäätmetekke vältimist, ringlussevõttu ja korduskasutust, sh tootja laiendatud vastutust, ning ühtlasi tuleks toetada mittetoksiliste materjalitsükli väljatöötamist. Liidu siseturul ringlussevõttu segavad tõkked tuleks kõrvaldada ja olemasolevad jäätmetekke vältimise, korduskasutuse, ringlussevõtu, taaskasutuse ja vähem prügilas ladestamise eesmärgid läbi vaadata, et liikuda edasi olelusringil põhineva ringmajanduse suunas, kus toimub astmeline ressursside kasutamine ja järelejäävate jäätmete kogused on nullilähedased.

⁽¹⁾ KOM(2011) 899.

⁽²⁾ Aastas tekib liidus toidujäätmeid umbes 89 miljonit tonni, mis teeb 179 kg isiku kohta (BIO Intelligence Service 2010). Elamusektori ja taristu koondmõju moodustab 15–30 % kõikidest tarbimisega seotud keskkonnamõjudest Euroopas ja tekitab aastas ligikaudu 2,5 CO₂-ekvivalenttonni isiku kohta (SEC(2011)1067).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 106/2008 ühenduse kontoriseadmete energiatõhususmääratuste programmi kohta (uuesti sõnastatud) (ELT L 39, 13.2.2008, lk 1); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/33/EÜ keskkonناسõbralike ja energiatõhusate maanteesõidukite edendamise kohta (ELT L 120, 15.5.2009, lk 5), ja energiatõhususe direktiiv.

⁽⁴⁾ Näiteks hoitaks liidu jäätmekäitlusalaste õigusaktide täieliku rakendamiseks kokku 72 miljardit eurot aastas, suurendataks liidu jäätmekäitlus- ja ringlussevõetussektori aastakäivet 42 miljardi euro võrra ja loodaks 2020. aastaks üle 400 000 töökohta.

⁽⁵⁾ Eurostat Stat 13/33 Municipal Waste 2011.

⁽⁶⁾ Direktiiv 2008/98/EÜ.

⁽⁷⁾ Direktiivi 2008/98/EÜ artikli 3 punktis 17 on „ringlussevõtt” määratletud kui „taaskasutamistoiming, mille käigus jäätmematerjalid töödeldakse toodeteks, materjalideks või aineteks kasutamiseks nende esialgsel või mõnel muul eesmärgil. See hõlmab orgaaniliste ainete töötlemist, kuid ei hõlma energiakasutust ja töötlemist materjalideks, mida kasutatakse kütusena või kaeveõnnete täitmiseks;”.

⁽⁸⁾ Direktiivi 2008/98/EÜ artikli 3 punktis 15 on „taaskasutamine” määratletud kui mis tahes toimingud, mille peamiseks tulemuseks on jäätmete kasutamine kasulikul otstarbel selliselt, et nad asendavad teisi materjale, mida muidu oleks kasutatud teatava funktsiooni täitmiseks, või jäätmete ettevalmistamine selle funktsiooni täitmiseks kas tootmises või majanduses laiema [..].”.

41. Veesektori ressursitõhusust käsitletakse samuti prioriteedina, et saavutada vee hea seisund. Kuigi põuad ja veenappus mõjutavad üha suuremaid Euroopa alasid, raisatakse Euroopas ikka veel 20–40 % vett näiteks jaotusvõrgu lekete kaudu või tõhusat veekasutust võimaldavate tehnoloogiate ebapiisava kasutuselevõtu tõttu. Modelleerimise põhjal võib otsustada, et liidus on tõhusaks veekasutuse tõhususe parandamiseks veel päris palju võimalusi. Peale selle on kasvava veenõudluse ja kliimamuutuse mõju tõttu oodata Euroopa veevarudele avalduva surve olulist suurenemist. Selle taustal peaksid liit ja selle liikmesriigid tegutsema, et 2020. aastaks oleks kodanikel puhas vesi kättesaadav ja toimuks veevõtmine taastuvate veevarude piires, et säilitada, saavutada või parandada vee head seisundit vastavalt vee raamdirektiivile, ning parandama veekasutuse tõhusust selliste turumehhanismide abil nagu vee tegelikku väärtust kajastava veehinna määramine, kuid ka muude vahenditega, näiteks haridus ja teadlikkuse tõstmine ⁽¹⁾. Suurimaid tarbimissectoreid, nagu energia ja põllumajandus, tuleks ergutada, et nad kasutaksid kõige ressursitõhusamat vee kasutamise meetodit. Edasiminekut hõlbustab innovatiivsete tehnoloogiate, süsteemide ja ärimudelite kiirem esitlemine ja kasutuselevõtt, mis rajaneb Euroopa veealase innovatsioonipartnerluse strateegilise rakendamise kaval.
42. Kõigi nimetatud valdkondade pikaajaline ja prognoositav poliitikaraamistik aitab stimuleerida investeeringute ja tegevuse taset, mis on vajalik keskkonnahoidlikumate tehnoloogiate turu täielikuks väljaarendamiseks ja jätkusuutlike ettevõtluslahenduste edendamiseks. Ressursitõhususe näitajad ja sihid, mis põhinevad laialdasel andmete kogumisel, on vajalikud selleks, et tagada avaliku ja erasektori otsustajatele vajalikud juhised majanduse ümberkujundamiseks. Sellistest näitajatest ja sihtidest saavad seismenda keskkonnaprogrammi lahutamatud osad, kui neis liidu tasandil kokkuleppele jõutakse. Selle protsessi toetuseks tuleks 2015. aastaks töötada välja meetodid, mis võimaldavad mõõta vee, maa, materjalide ja süsiniku kasutamise ressursitõhusust.
43. Selleks et muuta liit ressursitõhusaks, keskkonnahoidlikuks ja konkurentsivõimeliseks vähese CO₂-heitega majanduseks, tagatakse seitsmenda keskkonnaprogrammiga 2020. aastaks järgmist:
- a) liit on täitnud 2020. aasta kliima- ja energiaeesmärgid ning töötab selle nimel, et 2050. aastaks vähendada kasvuhoonegaaside heidet 80–95 % võrreldes 1990. aasta tasemega, mis on osa ülemaailmsest püüdest hoida keskmise temperatuuri tõusu alla 2 °C võrreldes industrialiseerimise ajajärgu tasemega, ning kliima- ja energiaametliku kokkulepe aastani 2030 on selles protsessis peamine samm;
  - b) liidu majanduse kõigi peamiste sektorite kogu keskkonnamõju on oluliselt vähendatud, ressursitõhusust on suurendatud ning kehtestatud on võrdlus- ja mõõtmismeetodid. Kehtestatud on turu- ja poliitika stiimulid, millega edendatakse äriinvesteeringuid ressursitõhususse, ning keskkonnahoidlikku majanduskasvu stimuleeritakse innovatsiooniga edendavate meetmete kaudu;
  - c) struktuurimuutused tootmise, tehnoloogia ja innovatsiooni vallas, samuti tarbimisharjumused ja elustiilid on vähendanud tootmise ja tarbimise kogu keskkonnamõju, eriti toidu- ja elamusektoris ning liikuvuse valdkonnas;
  - d) jäätmeid käsitletakse turvaliselt ressursina ning selleks, et vältida kahju tervisele ja keskkonnale, on jäätmete absoluutarvudes ja jäätmete isiku kohta vähenenud ning prügilasse ladestamine on piiratud jäätmejäakidega (st ringlussevõtmiseks ja taaskasutamiseks kõlbmatute jäätmetega), võttes arvesse prügilaid käsitleva direktiivi ⁽²⁾ artikli 5 lõikes 2 sätestatud edasilükkamisi ja energiat lubatakse toota ainult ringlusse mitte võetavatest materjalidest, võttes arvesse jäätmete raamdirektiivi ⁽³⁾ artikli 4 lõiget 2;
  - e) liidu veevarudele avaldatav surve on ära hoitud või märksa väiksem.

Selleks tuleb eelkõige teha järgmist:

- i) täielikult rakendada kliima- ja energiapaketti ning kiiremas korras kokku leppida liidu kliima- ja energiapoliitika raamistikus ajavahemikuks pärast 2030. aastat, võttes nõuetekohaselt arvesse valitsustevahelise kliimamuutuste rühma kõige hilisemat hindamisaruannet, vähese CO₂-heitega majanduse edenemiskavas sätestatud esialgseid vahe-eesmärke ning ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni raames ja muudes asjakohastes protsessides toimunud muutusi;
- ii) üldistada parimate võimalike tehnikate kohaldamist tööstusheidete direktiivi raames ja rohkem pingutada selleks, et võetaks kasutusele tärkavad uuenduslikud tehnoloogiad, protsessid ja teenused;

⁽¹⁾ COM(2012) 673.

⁽²⁾ Nõukogu 26. aprilli 1999. aasta direktiiv 1999/31/EÜ prügilate kohta (EÜT L 182, 16.7.1999, lk 1).

⁽³⁾ Direktiiv 2008/98/EÜ.

- iii) anda hoogu avaliku ja erasektori teadus- ja innovatsioonipingutustele, mida on vaja innovatiivsete tehnoloogiate, süsteemide ja ärimudelite kasutuselevõtuks, millega kiirendatakse üleminekut vähese CO₂-heitega ressursitõhusale, ohutule ja säästvale majandusele ja vähendatakse üleminekukulu. Arendada edasi ökoinnovatsiooni tegevuskavas esitatud käsitust, teha kindlaks innovatsiooni hoogustamise ja süsteemi muutmise prioriteetid, edendada keskkonnahoidlike tehnoloogiate turuosa liidus ja suurendada Euroopa ökomajanduse konkurentsivõimet. Kehtestada näitajad ning realistlikud ja saavutatavad ressursitõhususe eesmärgid;
- iv) töötada 2015. aastaks välja mõõtmis- ja võrdlusmetoodikad maa, süsiniku, vee ja materjalide ressursitõhusa kasutuse kohta ning hinnata põhinäitaja ja -eesmärgi Euroopa poolaastaprotsessi lisamise asjakohasust;
- v) rajada säästvale tootmisele ja tarbimisele ühtsem poliitikaraamistik, koondades vajaduse korral kehtivad õigusaktid sidusasse õigusraamistikku. Vaadata läbi tooteid käsitlevad õigusaktid, et parandada toodete keskkonnatoimet ja ressursitõhusust kogu nende olelusringi jooksul. Ergutada tarbijate nõudlust keskkonnahoidlike toodete ja teenuste järele poliitika kaudu, mis edendab nende kättesaadavust, taskukohasust, funktsionaalsust ja atraktiivsust. Kehtestada näitajad ning seada realistlikud ja saavutatavad sihtmärgid tarbimise kogumõju vähendamiseks;
- vi) töötada välja keskkonnahoidlikele töökohtadele suunatud koolitusprogrammid;
- vii) suurendada pingutusi olemasolevate eesmärkide saavutamiseks ja vaadata läbi keskkonnahoidliku riigihanke käsitust, sh selle reguleerimisala, et suurendada selle tulemuslikkust. Luua liidu ettevõtjate jaoks keskkonnahoidlike tellijate võrgustik;
- viii) rakendada täielikult liidu jäätmealaseid õigusakte. Selline rakendamine hõlmab jäätmehierarhia kohaldamist vastavalt jäätmete raamdirektiivile ja turupõhiste instrumentide ja muude meetmete tõhusat kasutamist selle tagamiseks, et: 1) prügilasse ladestamine on piiratud jäätmejäakidega (st ringlussevõtmiseks ja taaskasutamiseks kõlbmatute jäätmetega), võttes arvesse prügilaid käsitleva direktiivi artikli 5 lõikes 2 sätestatud edasilükkamisi; 2) tagada, et jäätmetest energia tootmist lubatakse ainult ringlusse mitte võetavatest materjalidest, võttes arvesse jäätmete raamdirektiivi artikli 4 lõiget 2; 3) ringlussevõetud jäätmeid kasutatakse liidus tooraine peamise ja usaldusväärse allikana, töötades välja mittetoksilised materjalitsükliid; 4) ohtlike jäätmeid käideldakse turvaliselt ja nende teket vähendatakse; 5) ebaseaduslik jäätmevedu juuritakse tänu rangele kontrollile välja ja 6) toidu- ja jäätmeid vähendatakse. Kehtivad toote- ja jäätmealased õigusaktid vaadatakse läbi, sh asjakohaste jäätmedirektiivide põhieesmärgid ressursitõhusa Euroopa tegevuskava valguses, et liikuda ringmajanduse poole; ja keskkonnahoidliku ringlussevõtu tõkked liidu turul kõrvaldatakse. Teadlikkuse tõstmiseks ja jäätmepoliitika mõistmiseks ning käitumise muutmiseks on vaja teabekampaaniaid avalikkusele;
- ix) parandada veekasutuse tõhusust, seades ja jälgides eesmärgid valgala tasandil ühise rakendusstrateegia protsessi raames väljatöötatava veetõhususe eesmärkide ühise metoodika alusel, kasutades selliseid turumehhanisme nagu veehinna määramine, mis on sätestatud vee raamdirektiivi artiklis 9 ja, kui see on asjakohane, muid turumeetmeid. Töötada välja käsitused puhastatud reovee kasutamise kohta.

Esmatähtis eesmärk nr 3: kaitsta liidu kodanikke keskkonnaga seotud surve ning nende tervisele ja heolule avalduvate riskide eest

44. Liidu keskkonnaalased õigusaktid on toonud märkimisväärset kasu rahvatervisele ja heolule. Veereostus, õhusaaste ja kemikaalid jäävad liidus siiski peamiseks üldisteks keskkonnaprobleemideks⁽¹⁾. Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) hinnangul põhjustavad keskkonnastressorid 53 Euroopa riigis 15–20 % kõikidest surmajuhtumitest⁽²⁾. OECD sõnul on linnaõhusaaste 2050. aastaks peamine keskkonnast tingitud surmapõhjus maailmas.
45. Suur osa liidu rahvastikust puutub kokku õhusaaste, sh siseruumide õhu saaste tasemetega, mis ületavad WHO soovitatud piirväärtusi⁽³⁾. Näiteks on kohalikud kivisöel töötavad küttesüsteemid ning sise põlemismootorid ja rajatised mutageensete ja kantserogeensete polüaromaatsete süsivesinike ning tahkete osakeste (PM 10, PM2.5 ja PM1) ohtlike heidete oluliseks allikaks. Meetmeid on vaja eelkõige piirkondades, nt linnades, kus inimesed, eriti

⁽¹⁾ Eurobaromeetri eriuuring nr 365 (2011).

⁽²⁾ SOER 2010.

⁽³⁾ SOER 2010.

tundlikud ja vähekindlustatud ühiskonnarühmad, ning ökosüsteemid puutuvad kokku kõrgete saastetasemetega. Kõigile tervisliku keskkonna tagamiseks tuleks kohalikke meetmeid täiendada asjakohase poliitikaga nii riiklikul kui ka liidu tasandil.

46. Rahuldava kvaliteediga vee kättesaadavus on jätkuvalt probleemne mitmes liidu maapiirkonnas. Samas toob Euroopa suplusvee hea kvaliteedi tagamine kasu nii inimeste tervisele kui ka liidu turismitööstusele. Üha sagedamini esinevate ülejutuste ja põudade kahjulikud tagajärjed inimeste tervisele ja majandustegevusele on osaliselt tingitud muutustest veeringes ja maakasutuses.
47. Kehtiva poliitika täies mahus rakendamise ebaõnnestumine takistab liitu täitmast piisavaid õhu ja vee kvaliteedistandardeid. Liit ajakohastab eesmärgid kooskõlas viimaste teaduslike saavutustega ning püüab aktiivsemalt tagada sünergia muude poliitikaeesmärkidega sellistes valdkondades nagu kliimamuutus, liikuvus ja transport, elurikkus ning mere- ja maismaakeskkond. Näiteks teatavate õhusaasteainete, sealhulgas lühiealiste kliimamõjuga saasteainete vähendamine võib aidata suuresti kaasa kliimamuutuse leevendamisele. Edasisesest tööst selles suunas antakse teada liidu õhukvaliteeti käsitlevate õigusaktide ulatusliku läbivaatamise kaudu ja Euroopa veevarude kaitsmise kava rakendamisega.
48. Prioriteediks jääb saasteprobleemiga tegelemine selle tekkekohal ning tööstusheidete direktiivi rakendamine vähendab veelgi peamistest tööstussektoritest tulenevaid heiteid. Euroopa ühtse transpordipiirkonna tegevuskavas kehtestatud sihtide saavutamine toob kaasa säästvama liikuvuse liidus, tegeledes seega põhilise müra- ja kohaliku õhusaaste allikaga.
49. Olemasolevatest andmetest pikaajalise keskmise kokkupuute kohta nähtub, et 65 % Euroopa suurlinnapiirkondade elanikest puutub kokku kõrge müratasemega ⁽¹⁾ ja enam kui 20 % puutub kokku sellisel tasemel öise müraga, millega seoses ilmneb sageli negatiivne mõju tervisele.
50. Kemikaale käsitlevate horisontaalsete õigusaktidega (REACH ⁽²⁾) ning klassifitseerimise, märgistamise ja pakendamise määrused, ⁽³⁾ samuti biotsiidide ⁽⁴⁾ ja taimekaitsevahendeid ⁽⁵⁾ käsitlevate õigusaktidega on ette nähtud alused inimeste ja keskkonna kaitseks, nendega tagatakse ettevõtjate jaoks stabiilsus ja prognoositavus ning edendatakse loomkatsetele alternatiivsete katsemeetodite arendamist. Siiani on siiski ebaselge, millist kogumõju avaldavad inimeste ja keskkonnale eri kemikaalide kombinatsioonid (segud), nanomaterjalid, sisesekretsioonisüsteemi ehk hormoonsüsteemi kahjustavad kemikaalid (sisesekretsioonisüsteemi kahjustajad) ning toodetes kasutatavad kemikaalid. Uuringutest nähtub, et mõningatel kemikaalidel on selline sisesekretsioonisüsteemi kahjustav mõju, et isegi nende väga väikesed kogused võivad kahjustada inimest ja keskkonda, sealhulgas näiteks laste arengut, mistõttu tuleks selliste mõjude puhul kaaluda ennetusmeetmete rakendamist.

Seda arvestades tuleks teha rohkem pingutusi selle tagamiseks, et aastaks 2020 kantaks kõik asjaomased väga ohtlikud ained, sealhulgas sisesekretsioonisüsteemi kahjustavad ained REACHi kandidaatainete loetellu. Nende probleemidega tuleb tegeleda, eriti kui liit tahab saavutada 2002. aastal maailma säästva arengu tippkohutumisel kokku lepitud, Rio+20 konverentsil taaskinnitatud ja ka kemikaalide rahvusvahelise käitlemise strateegilise lähenemisviisi eesmärkidena kinnitatud eesmärgid, et 2020. aastaks oleksid kemikaalide olulised kahjulikud mõjud inimeste ja keskkonnale viidud miinimumini ning et tegeleda uute ja esilekerkivate küsimuste ja probleemidega tulemuslikul, tõhusal, ühtsel ja kooskõlastatud viisil.

Liit arendab edasi ja rakendab käsitlusi, mis võimaldavad käsitleda kõigis asjaomastes liidu õigusaktides kemikaalide kombineeritud mõjuga ja sisesekretsioonisüsteemi kahjustajatega seotud ohutusküsimusi. Eelkõige töötab liit välja ühtlustatud ohupõhised kriteeriumid sisesekretsioonisüsteemi kahjustajate määratlemiseks. Lisaks töötab liit välja tervikliku lähenemisviisi ohtlike ainete, sealhulgas toodetes kasutatavate kemikaalide kokkupuutumise viimiseks miinimumini. Nanomaterjalide ja samalaadsete omadustega materjalide ohutut ja säästvat kasutamist käsitletakse osana ulatuslikust lähenemisviisist, mis hõlmab riskihindamist ja -juhtimist, teavet ja seiret. Muret tekitab ka selliste materjalide võimalik mõju inimeste ja keskkonnale, mis sisaldavad sellise suurusega osakesi, mis ei kuulu nanomaterjalide mõiste alla, kuid millel võivad olla nanomaterjalidega sarnased omadused. Seda küsimust tuleks

⁽¹⁾ Kõrgeks loetakse päevane müratase üle 55dB L ja öine müratase üle 50dB L.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ning millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006 (ELT L 353, 31.12.2008, lk 1).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrus (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist (ELT L 167, 27.6.2012, lk 1).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turuleaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 309, 24.11.2009, lk 1).

lähemalt käsitleda komisjoni 2014. aastaks kavandatud nanomaterjalide mõiste läbivaatamise käigus, hinnates seniseid kogemusi ning teaduse ja tehnika arengut. Kõigi nende lähenemisviisidega suurendatakse teadmusbaasi kemikaalidest ning luuakse prognoositav raamistik, millega edendatakse säästvamate lahenduste arendamist.

51. Samas võib biotoorainetel põhinevate toodete, kemikaalide ja materjalide kasvav turg pakkuda eeliseid, nagu väiksem kasvuhoonegaaside heide ning uued turuvõimalused, kuid tuleb jälgida, et nende toodete terve olulusring oleks säästev ega hoogustaks konkurentsi maa ja vee pärast ega suurendaks heitetasemeid.
52. Kliimamuutus süvendab veelgi keskkonnaprobleeme, põhjustades pikaajalisi põuaperioode ja kuumalaineid, üleujutusi, torme, metsatulekahjusid, pinnase- ja rannikuerosiooni ning uusi ja virulentsemaid haigusi inimestel, samuti looma- või taimahaigusi. Vaja on sihipäraseid meetmeid, et tagada liidu piisav ettevalmistus, et tegeleda survetegurite ja muutustega, mis tulenevad kliimamuutusest, ning tugevdada keskkonna, majanduse ja ühiskonna vastupidavust. Kuna kliimamuutus mõjutab mitmeid sektoreid ja seda üha enam, tuleb kohanemise ja katastroofiriski juhtimise küsimused suuremal määral integreerida liidu poliitikavaldkondadesse.
53. Lisaks võivad ökoloogilist ja kliimaatilist vastupanuvõimet suurendavad meetmed, nt ökosüsteemi taastamine ja keskkonnahoidlik taristu, tuua suurt sotsiaalmajanduslikku kasu, sealhulgas rahvatervisele. Sünergiaid ja võimalikke kompromisse kliima- ja muude keskkonnaeesmärkide (nt õhukvaliteet) vahel on vaja piisavalt juhtida. Näiteks üleminek madalama CO₂-heitega kütustele kliima- või varustuskindluse kaalutlustel võib oluliselt suurendada tahkete osakeste ja ohtlike ainete heitkoguseid, eriti kui puuduvad sobivad puhastustehnoloogiad.
54. Selleks et kaitsta liidu kodanikke keskkonnaga seotud surve ning nende tervist ja heaolu ähvardavate riskide eest, tagatakse seitsmenda keskkonnaprogrammiga 2020. aastaks järgmist:
  - a) välisõhu kvaliteet on liidus märkimisväärselt paranenud ning läheneb WHO soovitatud näitajatele; samal ajal on asjaomastele WHO suunistele tuginedes parandatud ka siseruumide õhu kvaliteeti;
  - b) müraaaste on liidus märkimisväärselt vähenenud ning läheneb WHO soovitatud näitajatele;
  - c) tänu kõrgetele standarditele on kõikjal liidus puhas joogi- ja suplusvesi;
  - d) kõigis asjakohastes liidu õigusaktides käsitletakse tõhusalt kemikaalide kombineeritud mõju ja sisesekretsioonisüsteemi kahjustajatega seotud ohuprobleeme ning hinnatakse ja vähendatakse keskkonna- ja terviseriske, eriti kui see puudutab lapsi, seoses ohtlike ainete, sealhulgas kemikaalide kasutamisega toodetes. Määratakse kindlaks pikaajalised meetmed mittetoksilise keskkonna eesmärgi saavutamiseks;
  - e) taimekaitsevahendite kasutamine ei kahjusta inimeste tervist ega avalda keskkonnale soovimatut mõju, ning neid kasutatakse säästvalt;
  - f) nanomaterjalide ja nendega sarnaste omadustega materjalidega seotud ohutusküsimustega tegeletakse tõhusalt erinevates õigusvaldkondades ühtsel viisil;
  - g) on toimunud otsustav edasimineku kliimamuutuse mõjudega kohanemisel.

Selleks tuleb eelkõige teha järgmist:

- i) rakendada ajakohastatud liidu õhukvaliteedipoliitikat, mis on viidud vastavusse värskemate teaduslike andmetega, ning välja töötada ja rakendada meetmeid õhusaaste vähendamiseks tekkekohas, võttes arvesse välis- ja siseõhu saasteallikate erinevusi;
- ii) rakendada ajakohastatud liidu mürapoliitikat, mis on viidud vastavusse värskemate teaduslike andmetega, ning meetmeid müra vähendamiseks tekkekohas, sealhulgas linnaplaneerimist parandades;
- iii) suurendada jõupingutusi vee raamdirektiivi, suplusvee direktiivi⁽¹⁾ ja joogiveedirektiivi⁽²⁾ rakendamiseks, eriti väikeste joogiveevarude korral;
- iv) jätkata REACHi rakendamist, et tagada inimeste ja keskkonna kõrgetasemeline kaitse ning kemikaalide vaba ringlus siseturul, ning tugevdada seejuures innovatsiooni ja konkurentsivõimet, pidades silmas VKEde erivajadusi. Töötada 2018. aastaks välja liidu mittetoksilise keskkonna strateegia, mis soosib innovatsiooni ja säästvate asendusainete, sealhulgas kemikaalivabade lahenduste väljatöötamist, tuginedes 2015. aastal võetavatele horisontaalsetele meetmetele, et tagada: 1) toodetavate nanomaterjalide ja nendega sarnaste omadustega materjalide

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. veebruari 2006. aasta direktiiv 2006/7/EÜ, mis käsitleb suplusvee kvaliteedi juhtimist ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 76/160/EMÜ (ELT L 64, 4.3.2006, lk 37).

⁽²⁾ Nõukogu 3. novembri 1998. aasta direktiiv 98/83/EÜ olmevee kvaliteedi kohta (EÜT L 330, 5.12.1998, lk 32).

ohutus; 2) minimaalne kokkupuude sisesekretsioonisüsteemi kahjustajatega; 3) asjakohased reguleerimisviisid, et tegeleda kemikaalide kombineeritud mõjuga, ning 4) toodetes (sh imporditud toodetes) kasutatavate kemikaalidega kokkupuute vähendamine, et edendada mittetoksilisi materjalitsükleid ja vähendada kahjulike ainete kokkupuudet siseruumides;

- v) jälgida biotsiidide ja taimekaitsevahendite säästvat kasutamist reguleerivate liidu õigusaktide rakendamist ning vajaduse korral nende sätteid läbi vaadata ja ajakohastada vastavalt värskematele teadussaavutustele;
- vi) leppida kokku ja rakendada kliimamuutustega kohanemist käsitlevat ELi strateegiat, sealhulgas integreerida kliimamuutusega kohanemise ja katastroofiriski juhtimise küsimused peamistesse liidu poliitikaalagutustes ja sektoritesse.

TUGIRAAMISTIK

- 55. Ülaltoodud esmatähtsate temaatiliste eesmärkide saavutamiseks on vaja tugiraamistikku, mis toetaks tõhusat tegevust. Meetmeid võetakse käesoleva tugiraamistiku nelja põhisamba tugevdamiseks: et parandada kõikides valdkondades liidu keskkonnavalade õigusaktide rakendamist; parandada keskkonnapoliitika aluseks olevaid teaduslikke teadmisi ja tõendusbaasi; tagada investeeringud ja luua õiged stiimulid keskkonnakaitseks; ning parandada keskkonna integreerimist ja poliitilist ühtsust nii keskkonnapoliitika raames kui keskkonnapoliitika ja muude valdkondade poliitika vahel. Nimetatud horisontaalsed meetmed toovad liidu keskkonnapoliitikale kasu väljaspool seitsmenda keskkonnaprogrammi kohaldamisala ja ajakava.

Esmatähtis eesmärk nr 4: saada maksimaalset kasu liidu keskkonnavaladest õigusaktidest tänu nende paremale rakendamisele

- 56. Peale olulise kasu inimtervisele ja keskkonnale on praegu rakendatavatest liidus keskkonnavaladest õigusaktidest saadav kasu kolmekordne: luuakse võrdsed võimalused siseturul tegutsevatele ettevõtjatele, soodustatakse innovatsiooni ning edendatakse mitmes sektoris esimese tegutseja eelseid Euroopa ettevõtjate jaoks. Seevastu on õigusaktide rakendamata jätmise kulud, sealhulgas rikkumismenetlustega seotud kulud suured ja neid hinnatakse laias laastus ligikaudu 50 miljardile eurole aastas⁽¹⁾. Ainuüksi 2009. aastal oli pooleli 451 liidus keskkonnavalade õigusaktide rikkumise menetlust ning 2011. aastal teatati 299 menetlusest, millele lisaks algatati veel 114 uut menetlust, (?) nii et keskkonnaõigustik on liidu õiguse valdkond, kus rikkumismenetluste arv on suurim. Komisjon saab ka otse liidus kodanikelt arvukalt kaebusi, millest paljud oleks tulnud adresseerida liikmesriikidele või esitada kohalikul tasandil.
- 57. Seepärast on lähiaastatel esmatähtsal kohal liidu keskkonnaõigustiku rakendamise parandamine liikmesriikides. Rakendamises esineb liikmesriigiti märkimisväärsed erinevusi. Liidu, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil keskkonnavalade õigusaktide rakendamisega seotud osalisi on vaja varustada teadmiste, vahendite ja oskustega selle kohta, kuidas õigusaktidest tulenev kasu oleks suurem, ning parandada tuleb täitmise tagamise protsessi juhtimist.
- 58. Keskkonnavaldkonnaga seotud rikkumiste, kaebuste ja petisioonide suur arv näitab, et vaja on tõhusat ja toimivat kontrollisüsteemi ning tasakaalu riiklikul tasandil, et aidata teha kindlaks ja lahendada rakendamisel esinevad probleemid ja samal ajal võtta meetmeid, et selliseid probleeme üldse tekkida ei saaks – näiteks peaksid poliitika kujundamise etapil eksperdid tegema koostööd asjaomaste rakendusametitega. Sellega seoses keskendutakse kuni 2020. aastani jõupingutustele, mida tehakse neljas olulises valdkonnas.
- 59. Esiteks parandatakse rakendamisega seotud teabe kogumist ja levitamist, et üldsus ja keskkonnaspetsialistid mõistaksid täielikult liidus keskkonnavalade õigusaktide eesmärki ja neist saadavat kasu ning seda, kuidas riiklikud ja kohalikud asutused viivad ellu liidu kohustusi⁽²⁾. Selle eesmärgi täitmisel võib olla abi veebipõhiste abivahendite õigest kasutamisest. Sarnaselt Euroopa poolaasta protsessis järgitud kohandatud lähenemisviisile lahendatakse rakendamisega seotud konkreetseid probleeme vastavalt iga liikmesriigi olukorrale. Näiteks koostatakse komisjoni ja iga üksiku liikmesriigi vahel rakendamise partnerluslepingud, et lahendada küsimusi, milles käsitletakse näiteks rakendamiseks vajalikku rahalist toetust või tõhusamat teabesüsteemi edusammude jälgimiseks. Sellise lähenemisviisi maksimaalse tulemuslikkuse huvides peaksid liikmesriigid vajaduse korral ja oma halduskorraldust järgides soodustama piirkondlike ja kohalike ametiasutuste osalemist. Regioonide Komitee ja komisjoni rakendatud keskkonnavalade koostöö tehniline platvorm lihtsustab dialoogi ja teabe vahendamist, et parandada õigusaktide kohapealset rakendamist.

⁽¹⁾ Keskkonnavalade ühenduse õigustiku rakendamata jätmise kulud (COWI, 2011).

⁽²⁾ 29. aastaaruanne ELi õiguse kohaldamise järelevalve kohta (2011) (COM(2012) 714).

⁽³⁾ COM(2012) 95.

60. Teiseks laiendab liit kontrollimise ja järelevalvenõudeid suuremale hulgale liidu keskkonnaalastele õigusaktidele ning täiustab toimivatele struktuuridele tuginedes ja muu hulgas liikmesriikide abipalvetele reageerides kontrolli toetamise võimekust liidu tasandil, et lahendada põhjendatud kahtlust tekitavaid olukordi ja lihtsustada kogu liitu hõlmavat koostööd. Toetada tuleb süvendatud vastastikust eksperthindamist, kogemustevahetust ja kokkuleppeid ühiskontrollide korraldamiseks liikmesriikides nende taotluse korral.
61. Kolmandaks parandatakse vajaduse korral liidu keskkonnaõiguse rakendamise suhtes tehtud kaebuste menetlemist ja puuduste heastamist riiklikul tasandil.
62. Neljandaks saavad liidu kodanikud tegeliku juurdepääsu keskkonnaga seotud kohtuasjadele ning tõhusa õiguskaitse kooskõlas Århusi konventsiooni, Lissaboni lepingu jõustumisest tulenevate muudatuste ja Euroopa Liidu Kohtu hiljutise kohtupraktikaga. Samuti soodustatakse kohtuvaidluste alternatiivina vaidluste kohtuvälist lahendamist.
63. Parandatakse veelgi keskkonnajuhtimise üldist standardit kogu liidus, suurendades koostööd liidu ja rahvusvahelisel tasandil keskkonnakaitse spetsialistide, sh riigi heaks töötavate advokaatide, prokuröride, ombudsmanide, kohtunike ja inspektorite vahel, nagu see näiteks toimub keskkonnaõiguse rakendamise ja jõustamise Euroopa Liidu võrgustikus, ning innustatakse neid kogemusi vahetama.
64. Lisaks liikmesriikide abistamisele nõuetele vastavuse järgmiseks⁽¹⁾ tegutseb komisjon jätkuvalt selle tagamiseks, et õigusaktid kajastaksid viimaseid teaduse saavutusi, võtaksid arvesse liikmesriikide kogemusi liidu poolt võetud kohustuste täitmisel ning oleksid sidusad ja eesmärgipärased. Kui õiguslikult siduvad kohustused on piisavalt selged ja täpsed, ja kui kõige tulemuslikumaks liidu eesmärkide saavutamise viisiks loetakse ühtlustatud kohaldamist kõigis liikmesriikides, sätestatakse kõnealused õiguslikult siduvad kohustused määrustes, millel on otsene ja mõõdetav mõju ja mis tekitavad rakendamisel vähem vastuolusid. Komisjon hakkab rohkem kasutama tulemustabelit ja muid avalikkuse teavitamise vahendeid, et jälgida liikmesriikide edusamme konkreetsete õigusaktide rakendamisel.
65. Selleks et saada liidu keskkonnaalaste õigusaktide täitmise parandamisega neist võimalikult suurt kasu, tagatakse seitsmenda keskkonnaprogrammiga 2020. aastaks järgmist:
- a) üldsus saab selget teavet selle kohta, kuidas rakendatakse liidu keskkonnaõigust kooskõlas Århusi konventsiooniga;
  - b) keskkonnalaste erioigusaktide järgimine on paranenud;
  - c) liidu keskkonnaõigust jõustatakse kõigil haldustasanditel ning tagatakse võrdsed võimalused siseturul;
  - d) suurendatakse kodanike usaldust liidu keskkonnaõiguse ja selle jõustamise vastu;
  - e) lihtsustatakse tõhusa õiguskaitse põhimõtte kohaldamist kodanike ja nende organisatsioonide jaoks.

Selleks tuleb eelkõige teha järgmist:

- i) tagada riiklikul tasandil süsteemid, et aktiivselt levitada teavet selle kohta, kuidas liidu keskkonnaalaseid õigusakte rakendatakse ja täiendada kõnealust teavet liidu tasandi ülevaatega üksikute liikmesriikide tulemuste kohta;
- ii) sõlmida vabatahtlikud rakendamise partnerluslepingud liikmesriikide ja komisjoni vahel, kaasates vajaduse korral piirkondliku ja kohaliku tasandi;
- iii) laiendada siduvaid kriteeriume liikmesriikide tõhusaks kontrollimiseks ja järelevalveks enamatele liidu keskkonnaalastele õigusaktidele ning arendada olemasolevatele struktuuridele tuginedes edasi kontrolli toetamise võimekust liidu tasandil, tuginedes sellistele spetsialistide võrgustikele nagu keskkonnaõiguse rakendamise ja jõustamise Euroopa Liidu võrgustik, ning toetada vastastikuste eksperthinnangute andmist ja kogemustevahetust, et kontrolli tõhusamaks ja tulemuslikumaks muuta;
- iv) tagada riiklikul tasandil järjepidev ja tõhus mehhanism liidu keskkonnaõiguse rakendamise seotud kaebuste käsitlemiseks;

⁽¹⁾ KOM(2008) 773.

- v) tagada, et õiguskaitselise juurdepääsu käsitlevad riiklikud õigusaktid kajastaksid Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikat. Edendada vaidluste kohtuvälisest lahendamist, et keskkonnaalaseid vaidlusi rahumeelselt ja tulemuslikult lahendada.

Esmatähtis eesmärk nr 5: parandada liidu keskkonnapoliitika aluseks olevat teadmus- ja tõendusbaasi

66. Liidu keskkonnapoliitika aluseks on keskkonnaseire, andmed, liidu õigusaktide rakendamisega seotud näitajad ja hindamised ning ametlikud teadusuuringud ja kodanike teadusalgatused. On tehtud märkimisväärseid edusamme kõnealuse teadmusbassi suurendamiseks ja teadlikkuse tõstmiseks ning suurendatud on poliitikakujundajate ja üldsuse usku poliitika, sealhulgas ettevaatusprintsipi järgiva poliitika aluseks olevatesse tõendusmaterjalidesse. See on aidanud keerukaid keskkonna- ja ühiskonnaprobleeme paremini mõista.
67. Liidu ja rahvusvahelisel tasandil tuleks võtta meetmeid, et veelgi tugevdada ja parandada teaduse ja poliitika koostööd ja kodanike kaasamist keskkonna huvides, nt teadusuuringute peanõuniku määramise kaudu, nagu seda on juba teinud komisjon ja mõned liikmesriigid, või siis paremini ära kasutades selliseid teaduslike teadmiste avalikku poliitikasse ülekandmisele spetsialiseerunud asutusi või institutsioone nagu liikmesriikide keskkonnaametid, Euroopa Keskkonnaamet ning Euroopa keskkonnateabe- ja vaatlusvõrk.
68. Siiski nõuavad praegused arengusuunad ja ebakindlus seoses tulevikusuundumustega edasisi samme kõnealuse teadmus- ja tõendusbaasi säilitamiseks ja tugevdamiseks, et liidu poliitika tugineks ka edaspidi keskkonna seisundi heale mõistmisele, võimalikele reageerimisvõimalustele ning nende tagajärgedele.
69. Viimaste aastakümnete jooksul on nii liidu, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil kui ka üleilmsetel paranenud keskkonnateabe ja statistika kogumine ja kasutamine. Siiski on andmekogumise ja kvaliteedi tase erinev ning allikate rohkus muudab nende kasutamise raskeks. Seepärast on vaja jätkuvalt investeringuid, et tagada usaldusväärsete, võrreldavate ja kvaliteetsete andmete ja näitajate olemasolu ning kättesaadavus neile, kes tegelevad poliitika määramise ja rakendamisega. Keskkonnateabesüsteemid tuleb luua selliselt, et need võimaldaksid esilekerkivate teemadega seotud uut teavet hõlpsasti lisada. Edasiarendamist vajaks kogu liitu hõlmav elektrooniline andmevahetus, mis peab olema küllalt paindlik uute valdkondade hõlmamiseks.
70. Ühise keskkonnateabesüsteemi⁽¹⁾ põhimõtte „tooda üks kord, kasuta sageli” ning INSPIRE⁽²⁾ ja Kopernikuse⁽³⁾ süsteemide, samuti teiste Euroopa keskkonnateabesüsteemide (nagu Bioloogilise mitmekesisuse Euroopa infosüsteem (BISE) ja Euroopa veeteabesüsteem (WISE) kaudu saadavate järjepidevate ruumiandmete kogumisel kasutatavate ühiste käsituste ja standardite edasine rakendamine, samuti püüded ühtlustada erinevate asjaomaste õigusaktide alusel nõutavaid aruandluskohustusi, aitavad vältida tegevuse dubleerimist ja ametiasutuste mõttetut halduskoormust. Lisaks tuleks püüda parandada statistiliste, sealhulgas jäätmeid käsitlevate andmete kättesaadavust ja ühtlustamist. Liikmesriigid peaksid muutma kavade, programmide ja projektide keskkonnamõju hindamiseks (keskkonnamõju ja keskkonnamõju strateegilise hinnangu kaudu) kogutud teabe üldsusele rohkem kättesaadavaks.
71. Ikka veel esineb märkimisväärseid teadmistolüki, millest mõned on seitsmenda keskkonnaprogrammi esmatähtsate eesmärkide seisukohalt olulised. Seepärast on kõnealuste lünkade täitmiseks vaja investeerida edasisse andmekogumisse ja teadustegevusse, et tagada ametiasutustele ja ettevõtetele kindel alus otsuste tegemiseks, mis kajastaksid täielikult sotsiaalseid, majanduslikke või keskkonnaalaseid hüvesid ja kulusid. Tähelepanu tuleks eriti pöörata järgmisele viiele lüngale:
- 1) vaja on kõrgetasemelisi uuringuid andmetes ja teadmistes esinevate lünkade täitmiseks, et paremini mõista keerukaid probleeme seoses muutustega keskkonnas, nagu näiteks kliimamuutuse ja katastroofide mõjud, liikide kadumisega seotud mõjud ökosüsteemiteenustele, keskkonnaalased piirmäärad ning ökoloogilised murdepunktid. Kui olemasolevad tõendid nõuavad täielikult ennetavaid meetmeid riskide ja meie ühiskonna suutlikkusega nendega hakkama saada toetavad kõige sobivamate lahenduste väljatöötamist. See peaks hõlmama investeerimist, et täita andmetes ja teadmistes esinevad lüngad, kaardistada ja hinnata ökosüsteemiteenuseid ning mõista elurikkuse tähtsust selliste teenuste alusena, samuti mõista, kuidas elurikkus kohaneb kliimamuutusega ja kuidas elurikkuse vähenemine mõjutab inimeste tervist;

⁽¹⁾ KOM(2008) 46.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2007. aasta direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE) (ELT L 108, 25.4.2007, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2010. aasta määrus (EL) nr 911/2010 Maa seire Euroopa programmi (GMES) ja selle esialgsete toimingute kohta (2011–2013) (ELT L 276, 20.10.2010, lk 1) ning ettepanek COM(2013) 312 võtta vastu määrus, millega luuakse Copernicuse programm ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 911/2010.

- 2) ülemineku kaasavale keskkonناسäästlikule majandusele nõuab sotsiaalmajanduslike ja keskkonnategurite vahelise vastasmõju põhjalikku kaalumist. Parandades meie arusaamist sellest, millised on säästvad tarbimis- ja tootmismudelid ning kuidas tegevusega seotud kulused ja kasu ja tegevusetusega seotud kulused täpsemalt arvestada, kuidas muutused üksikisiku ja ühiskonna käitumises aitavad kaasa keskkonnatulemustele ning kuidas üleilmsed megatrendid mõjutavad Euroopa keskkonda, aitab see paremini poliitikaalgatusi suunata, et suurendada ressursitõhusust ja leevendada keskkonnale avalduvat survet;
- 3) valitseb ebakindlus seoses sisesekreetsioonisüsteemi kahjustajate, kemikaalide kombineeritud mõju, toodetes kasutatavate teatavate kemikaalide ja nanomaterjalide mõjuga inimtervisele ja keskkonnale. Praeguste teadmuslünkade täitmine kiirendab otsuste tegemist ning võimaldab kemikaale käsitlevate õigusaktide edasist väljaarendamist, et tõhusamalt tegeleda probleemsete valdkondadega ning stimuleerida samas kemikaalide kasutamise säästvat käsitust. Nanomaterjalide läbipaistvuse ja regulatiivse järelevalve parandamiseks tuleks kaaluda kogu liitu hõlmava andmebaasi loomist. Inimtervist ja keskkonda mõjutavate keskkonnategurite ja kokkupuute tasemete parem mõistmine võimaldaks võtta ennetavaid poliitikameetmeid. Kui konkreetsete probleemide esinemine seda õigustab, võib elanikkonna sihtotstarbeline bioseire anda ametivõimudele parema pildi elanike, eriti tundlikumate rahvastikurühmade, näiteks laste tegelikust kokkupuutest saasteainetega, ning tagada paremaid andmeid sobivate vastumeetmete kavandamiseks;
- 4) et töötada välja terviklik lähenemisviis eelkõige kergestikahjustatavate elanikerühmade, sealhulgas laste ja rasedate ohtlike ainetega kokkupuutumise vähendamiseks, luuakse kemikaalidega kokkupuute ja toksilisuse teadmusbaas. See koos katsemeetodeid ja riskide hindamise metoodikaid käsitlevate suunisdokumentide koostamisega kiirendab nõuetekohast ja tõhusat otsustusprotsessi, mis soodustab innovatsiooni ja säästvate asendusvariantide, sealhulgas kemikaale vältivate lahenduste väljatöötamist;
- 5) selleks et tagada kõigi sektorite panus jõupingutustesse võitluses kliimamuutusega, on vaja selget ülevaadet kasvuhooonegaaside mõõtmisest, seirest ja andmekogumisest, mis praegu ei ole peamistes sektorites täielik.

Tänu raamprogrammile Horisont 2020 on võimalik keskenduda uurimisalastele jõupingutustele ning kasutada Euroopa innovatsioonipotentsiaali, koondades ressursid ja teadmised eri aladel ja teadusvaldkondades liidus ja rahvusvaheliselt.

72. Kiirest tehnoloogilisest arengust, mis edestab poliitikat, tulenevad uued ja esilekerkivad probleemid, nt nanomaterjalid ja sarnaste omadustega materjalid, ebatraditsioonilised energiaallikad, süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine ning elektromagnetlained, tekitavad küsimusi seoses riskjuhtimisega ning põhjustavad konfliktseid huve, vajadusi ja ootusi. See omakorda suurendab üldsuse muret ja võimalikku vaenulikkust uute tehnoloogiate suhtes. Seepärast on vaja tagada laiem, selgesõnaline ühiskondlik arutelu keskkonnariskide ja võimalike kompromisside üle, millega nõustuda, kuigi mõnikord puudub täielik või kindel teave tekkivate riskide ning selle kohta, kuidas neid tuleks käsitleda. Süstemaatiline keskkonnariskide juhtimise käsitlus parandaks liidu suutlikkust tegutseda tehnoloogilist arengut arvesse võttes õigeaegselt ning tagada samas üldsuse kindlustunne.
73. Selleks et parandada liidu keskkonnapoliitika aluseks olevat teadmus- ja tõendusbaasi, tagatakse seitsmenda keskkonnaprogrammiga 2020. aastaks järgmist:
  - a) poliitikakujundajatel ja sidusrühmadel on põhjalikumale teabele tuginev alus, mille põhjal töötada välja ja rakendada keskkonna- ja kliimapoliitikat, sealhulgas mõista inimtegevuse keskkonnamõjusid ning mõõta tegevusest tingitud kulused ja kasu ja tegevusetusega kaasnevaid kulused;
  - b) parandatakse suuresti meie arusaama ja suutlikkust hinnata ja juhtida tekkivaid keskkonna- ja kliimariske;
  - c) tugevdatakse keskkonnavalase teaduspoliitika koostoimet, sealhulgas andmete kodanikele kättesaadavust ja kodanike panust teadusse;
  - d) rahvusvahelise keskkonnapoliitika teadmusbaasi täiustamiseks tugevdatakse liidu ja selle liikmesriikide mõju rahvusvahelistel teaduspoliitika foorumitel.

Selleks tuleb eelkõige teha järgmist:

- i) kooskõlastada, üksteisega jagada ja edendada uurimisalasteid jõupingutusi liidu ja liikmesriikide tasandil ning suunata neid kõrvaldama peamisi keskkonnavalastes teadmistes esinevaid lünki, sealhulgas keskkonnariskide murdepunktide ja maakera taluvuspiiride ületamise ohu;
- ii) võtta vastu süstemaatiline ja terviklik lähenemisviis riskjuhtimisele, eriti seoses uute ja tekkivate poliitikavaldkondade ning nendega seotud riskide hindamise ja juhtimisega ning regulatiivsete vastumeetmete piisavuse ja sidususega. See võib aidata stimuleerida täiendavad uuringuid uute toodete, protsesside ja tehnoloogiatega seotud ohtude kohta;

- iii) lihtsustada, ühtlustada ja ajakohastada keskkonda ja kliimamuutust käsitlevate andmete ja teabe kogumist, haldamist, jagamist ja taaskasutamist, sealhulgas ühise keskkonnateabesüsteemi (*Shared Environmental Information System*) arendamist ja rakendamist;
- iv) töötada välja põhjalik kemikaalide toksilisuse ja nendega kokkupuute teadmusbasis, tuginedes võimalust mööda ilma loomkatseteta saadud andmetele. Jätkata liidu inimeste ja keskkonna bioseire kooskõlastatud käsitust, mis hõlmab vajaduse korral uurimiskavade ja hindamiskriteeriumide standardimist;
- v) intensiivistada rahvusvahelisel, liidu ja liikmesriikide tasandil koostööd keskkonnateaduse ja -poliitika kokkuvõtmise küsimustes.

Esmatähtis eesmärk nr 6: kindlustada keskkonna- ja kliimapolitikaga seotud investeeringud ja tegeleda keskkonnavalaste välismõjudega

74. Seitsmendas keskkonnaprogrammis nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikud jõupingutused nõuavad piisavaid investeeringuid avaliku ja erasektori rahalistest vahenditest. Samal ajal kui mitmed riigid püüavad tulla toime majandus- ja finantskriisiga, pakub vajadus majandusreformide ja valitsemissektori võla vähendamise järele uusi võimalusi kiireks edasiminekukaks ressursitõhusa, ohutu, säästva ja vähese CO₂-heitega majanduse suunas.
75. Praegu on mõnes valdkonnas raske investeeringuid ligi meelitada, eelkõige sellepärast, et turu hinnasignaalid puuduvad või on moonutatud, mis on tingitud keskkonnakulude puudulikust arvestamisest või keskkonnakahjulike tegevuseks ettenähtud riiklikest toetustest.
76. Liit ja selle liikmesriigid peavad kehtestama õiged tingimused, et tagada, et keskkonnavalaste välismõjudega tegeletak piisavalt, sealhulgas tagatakse õigete turusignaalide andmine erasektorile, võttes nõuetekohaselt arvesse mis tahes kahjulikku sotsiaalset mõju. See hõlmab põhimõtte „saastaja maksab” süstemaatilisemat kohaldamist, eelkõige keskkonnale kahjulike toetuste järkjärgulise kaotamisega liidu ja liikmesriikide tasandil, mida suunab komisjon meetmepõhist lähenemisviisi, muu hulgas Euroopa poolaasta protsessi kasutades, ning kaaludes säästvat ressursikasutust toetavate rahanduslike meetmete, näiteks tööjõu maksustamisest saastamise maksustamisele ülemineku kasutuselevõtmist. Kuna loodusvarad muutuvad aina napimaks, võivad suureneda nende omamise või ainukasutamise seotud majandusrent ja kasum. Riiklik sekkumine, mille eesmärk on tagada, et selline majandusrent ei oleks liiga suur ning et võetaks arvesse välismõju, toob kaasa kõnealuste varade tõhusama kasutamise ning see aitab vältida turumoonutusi ning tekitada riigile tulu. Keskkonna ja kliimaga seotud prioriteete, sealhulgas põhinäitajaid järgitakse Euroopa poolaasta raames, kui kõnealused prioriteetid on tähtsal kohal üksikute liikmesriikide jätkusuutliku majanduskasvu väljavaadetes, mille kohta on esitatud riigipõhised soovitusel. Muid turupõhiseid vahendeid, nt tasu ökosüsteemiteenuste eest, tuleks kasutada liidu ja riiklikul tasandil laialdasemalt, et soodustada erasektori kaasatust ja edendada looduskapitali säästvat majandamist.
77. Erasektorit tuleks ka julgustada kasutama uue liidu finantsraamistiku alusel pakutavaid võimalusi, et suurendada nende, eriti VKEde kaasatust keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamisse, eelkõige seoses ökoinnovatsiooniga ning uute tehnoloogiate kasutuselevõtmisega. Ökoinnovatsiooniga seotud avaliku ja erasektori algatusi tuleks edendada Euroopa innovatsioonipartnerluste, nt veealase innovatsioonipartnerluse⁽¹⁾ raames. Uue innovaatiliste rahastamisvahendite raamistiku⁽²⁾ kaudu tuleks lihtsustada erasektori juurdepääsu finantsvahenditele investeeringute jaoks keskkonda, eelkõige elurikkusesse ja kliimamuutustesse. Euroopa ettevõtjaid tuleks ergutada oma finantsaruandluse osana avaldama keskkonnateavet suuremas ulatuses, kui seda nõutakse liidu kehtivate õigusaktide alusel⁽³⁾.
78. Liidu mitmeaastast finantsraamistikku (2014–2020) käsitlevates ettepanekutes on komisjon parandanud keskkonna- ja kliimaeesmärkide arvessevõtmist kõigis liidu rahastamisvahendites, et pakkuda liikmesriikidele võimalusi seonduvate eesmärkide saavutamiseks. Selles on tehtud ka ettepanek suurendada kliimaga seotud kulutusi vähemalt 20 % võrra kogueelarvest. Peamistes poliitikavaldkondades, nt põllumajanduses, maaelu arengus ja ühtekuuluvuspoliitikas, tuleks suurendada stiimuleid keskkonnale kasulike avalike hüvede ja teenuste pakkumiseks ning siduda rahastamine, sealhulgas nn kõrvalmeetmete toetamine keskkonnanouetele vastavusega. See peaks tagama rahaliste vahendite kasutamise tulemuslikumalt ning kooskõlas keskkonna- ja kliimaeesmärkidega. Kõnealustes ettepanekutes nähakse ette liidu poliitikavaldkondade sidumine nende rakendamiseks ette nähtud ühtsete rahaliste vahenditega ning keskkonna ja kliimamuutuse jaoks täiendavad rahalised vahendid, mis tooksid kohapeal tulemuslikult ühtset ja konkreetset kasu.
79. Lisaks sellisele eesmärkide arvessevõtmisele võimaldab LIFE-programm⁽⁴⁾ rahalisi vahendeid strateegilisemal ja kulutõhusamal moel kombineerida ja viia paremini vastavusse poliitika prioriteetidega, et toetada keskkonna- ja kliimameetmeid terve rea projektide, sealhulgas on ka nn integreeritud projektidega.

⁽¹⁾ COM(2012) 216.

⁽²⁾ KOM(2011) 662.

⁽³⁾ KOM(2011) 681.

⁽⁴⁾ Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus keskkonna ja kliimameetmete programmi (LIFE) kehtestamise kohta (KOM(2011) 874, 2011/ 0428 (COD)).

80. Euroopa Investeeringuspanga kapitali suurendamine 2012. aasta majanduskasvu ja töökohtade loomise kokkuleppe raames on täiendavaks investeeringuallikaks, ⁽¹⁾ mille vahendeid tuleks kasutada kooskõlas liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkidega.
81. Programmiperioodi 2007–2013 jooksul saadud kogemused näitavad, et kuigi keskkonnameetmete puhul on kättesaadavad märkimisväärsed rahalised vahendid, on nende kasutuselevõtt kõigil tasanditel olnud varasematel aastatel väga ebaühtlane, mis seab ohtu kokkulepitud sihtide ja eesmärkide saavutamise. Et sellest kogemusest õppida, peaksid liikmesriigid keskkonna- ja kliimaeesmärgid integreerima oma majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse poliitika ning maaelu arengu ja merenduspoliitika rahastamisstrateegiasse ja -programmidesse ning seadma prioriteediks rahaliste vahendite varasema kasutuselevõtu keskkonna- ja kliimamuutuse puhul ning tugedama rakendusametuste suutlikkust teha kulutõhusaid ja jätkusuutlikke investeeringuid, et tagada piisav ja vajalik rahaline toetus investeeringuteks nendes valdkondades.
82. Lisaks on olnud raske jälgida elurikkuse ja kliimaga seotud kulutusi. Selleks et hinnata kõnealuste eesmärkide saavutamiseks tehtud edusamme, tuleks liidu ja liikmesriikide tasandil luua jälgimis- ja aruandlussüsteem. Sellise süsteemi loomine on oluline liidu üldise tegevuse jaoks, mis on seotud kliimamuutust ja elurikkust käsitlevate mitmepoolsete lepingutega. Sellega seoses aitab liit kaasa Rio+20 konverentsil käivitatud valitsustevahelisele protsessile, et hinnata rahastamisvajadusi ja teha ettepanekuid säästva arengu rahastamise strateegia väljatöötamiseks.
83. Tuleks jätkata majandusliku arengu jälgimise näitajate väljatöötamist, mis täiendavad sisemajanduse koguprodukti (SKP) ja lähevad sellest kaugemale. Läbipaistvate ja jätkusuutlike investeeringute tagamine sõltub keskkonnakaupade õigest väärtustamisest. Informeeritud poliitika- ja investeeringuotsuste tegemiseks on vaja rohkem mõõta ökosüsteemide väärtust ja nende kahanemise kulusid ning kehtestada vastavad stiimulid. Tuleb kiirendada tööd, et arendada välja keskkonnavalase arvepidamise süsteem, sealhulgas looduskapitali ja ökosüsteemi teenuste arvepidamise süsteem naturaallühikutest ja rahalises väärtuses. Sellega toetatakse Rio+20 lõppdokumenti, milles tunnustatakse vajadust laiemate meetmete järele, et mõõta heaolu ja säästlikkuse alaseid edusamme SKP täiendamiseks.
84. Selleks et kindlustada keskkonna- ja kliimapoliitikaga seotud investeeringud ning tegeleda keskkonnale avalduvate välismõjudega, tagatakse seitsmenda keskkonnaprogrammiga 2020. aastaks järgmist:
- a) keskkonna- ja kliimapoliitika eesmärgid saavutatakse kulutõhusal viisil ning neile nähakse ette piisav rahaline toetus;
  - b) keskkonna- ja kliimakulutuste rahastamiseks leitakse rohkem avaliku ja erasektori vahendeid;
  - c) looduskapitali ja ökosüsteemiteenuste väärtust ning nende vaesumisest tingitud kulusid hinnatakse nõuetekohaselt ning võetakse arvesse poliitikakujundamisel ja investeeringute tegemisel.

Selleks tuleb eelkõige teha järgmist:

- i) lõpetada viivitamatult liidu ja liikmesriikide tasandil antavad keskkonnale kahjulikud toetused ning anda saavutatust aru riiklike reformikavade kaudu; suurendada selliste turupõhiste vahendite nagu liikmesriikide maksupoliitika, hinnakujunduse ja tasude kasutamist ning laiendada keskkonnakaupade ja -teenuste turgu, võttes nõuetekohaselt arvesse mis tahes kahjulikku sotsiaalset mõju ja kasutades meetmepõhist lähenemist, mida toetab ja mille seiret teostab komisjon muu hulgas Euroopa poolaasta protsessi kaudu;
- ii) lihtsustada uuenduslike finantsvahendite väljatöötamist ja kättesaadavust ja rahastada ökokinnovatsiooni;
- iii) kajastada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust toetavates meetmetes piisavalt keskkonna ja kliimaga seotud prioriteete ja rahastamisstrateegiaid;
- iv) teha sihipäraseid jõupingutusi, et tagada liidu pakutava rahalise toetuse täielik ja tõhus kasutamine keskkonnategevuse jaoks, sealjuures võtta see liidu mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) alusel oluliselt varem kasutusele ning eraldada 20 % eelarvest kliimamuutuse leevendamiseks ja sellega kohanemiseks, võttes kliimameetmeid arvesse muudes valdkondades ja sidudes rahalise toetuse selgete näitajate, eesmärkide, seire ja aruandlusega;
- v) luua 2014. aastaks süsteem keskkonnaga, eelkõige kliimamuutuse ja elurikkusega seotud liidu eelarveliste kulutuste aruandluseks ja jälgimiseks ning seda rakendada;
- vi) integreerida keskkonna- ja kliimaalased kaalutlused Euroopa poolaasta protsessi seal, kus see on tähtis üksikute liikmesriikide jätkusuutliku majanduskasvu väljavaadete seisukohast ning asjakohane konkreetsele riigile mõeldud soovitude jaoks;

⁽¹⁾ Euroopa Ülemkogu 29. juuni 2012. aasta järeldused (EUCO 76/12).

- vii) töötada välja SKPd täiendavad ja sellest kaugemale ulatuvad alternatiivsed näitajad, et nende põhjal jälgida saavutatut jätkusuutlikkust ning kohaldada neid näitajaid; jätkata tööd majandusnäitajate integreerimiseks keskkonna- ja kliimanäitajatega, sealhulgas looduskapitali arvestusega;
- viii) edasi arendada ja soodustada ökosüsteemiteenuste korra kohaselt teostatavaid makseid;
- ix) võtta kasutusele stiimulid ja meetodid, mis suunavad ettevõtteid mõõtma oma äritegevusest tingitud keskkonnakulusid ja keskkonnateenuste kasutamisest saadud kasumit ning avalikustama oma aastaaruannetes keskkonnateavet. Öhutada ettevõtteid ilmutama nõuetekohast hoolsust, seda ka oma tarneahela ulatuses.

Esmatähtis eesmärk nr 7: parandada keskkonna lõimimist ja poliitika sidusust

85. Kuigi keskkonnakaitseküsimuste integreerimine muude liidu poliitikate ja meetmetega on alates 1997. aastast olnud aluslepingust tulenev nõue, näitab Euroopa keskkonna üldine seisund, et senised edusammud, mis mõnes valdkonnas on siiski kiiduväärsed, ei ole olnud piisavad kõigi negatiivsete arengusuundade tagasipööramiseks. Seitsmenda keskkonnaprogrammi mitme esmatahtsa eesmärgi saavutamine nõuab veelgi tõhusamat keskkonna- ja kliimakaalutluste integreerimist muude valdkondade poliitikasse, samuti on vaja sidusamat ja ühist poliitikakäsitlust, millest oleks mitmekülgset kasu. See peaks aitama tagada, et keeruliste kompromissidega tegeletaks varem, mitte alles rakendamisetapis, ning et vältimatuid mõjusid leevendataks tõhusamalt. Asjaomaste eesmärkide täitmise tagamiseks tuleks õigeaegselt välja töötada vajalikud meetmed. Keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiiv⁽¹⁾ ja keskkonnamõju hindamise direktiiv⁽²⁾ on nende nõuetekohase rakendamise korral tõhusad vahendid, millega tagada keskkonnakaitseõuete integreerimine kavadesse, programmidesse ning projektidesse.
86. Kohalikel ja piirkondlikel ametiasutustel, kes tavaliselt vastutavad maa- ja merealade kasutamist käsitlevate otsuste tegemise eest, on eriti otsustav roll keskkonnamõjude hindamisel ning looduskapitali kaitsmisel, säilitamisel ja suurendamisel, samuti selles, et saavutada suurem vastupanuvõime kliimamuutuse mõjudele ja looduskatastroofidele.
87. Energia- ja transpordivõrkude, sealhulgas avamerale rajatud taristu kavandatud laiendamine peab olema vastavuses looduskaitsega ning kliimamuutusega kohanemise vajaduse ja kliimakoostustega. Rohelise taristu kaasamine asjaomastesse kavadesse ja programmidesse aitab kaotada elupaikade killustatust ning säilitada või taastada ökoloogilist ühenduvust, suurendada ökosüsteemi vastupanuvõimet, tagades seejuures ökosüsteemiteenuste, sealhulgas süsinikdioksiidi sidumise ja kliimamuutusega kohanemise jätkumise, ning pakkudes samas inimestele tervemat keskkonda ja looduslikke puhkekohti.
88. Seitsmes keskkonnaprogramm hõlmab mitut esmatahtsat eesmärki keskkonnaküsimuste integreerimise suurendamiseks. Komisjon on lisanud ühist põllumajanduspoliitikat, ühist kalanduspoliitikat, üleeuroopalisi võrke ja ühtekuuluvuspoliitika reforme käsitlevatesse ettepanekutesse meetmed, millega toetatakse jätkuvalt keskkonnaküsimuste integreerimist ja säästvust. Seitsmenda keskkonnaprogrammi õnnestumiseks peaksid need poliitikavaldkonnad edaspidigi aitama kaasa keskkonnaga seotud sihtide ja eesmärkide saavutamisele. Sarnaselt peaks algselt keskkonnategevuse parandamiseks kavandatavate jõupingutuste eesmärk olema võimaluse korral mitmekülgse kasu toomine muudele poliitikavaldkondadele. Näiteks ökosüsteemide taastamise eesmärk võib olla suunatud elupaikadele ja liikidele kasu toomisele ning süsinikdioksiidi sidumisele, parandades samas paljude majandussektorite jaoks oluliste ökosüsteemiteenuste osutamist, nt tolmeldamine või vee puhastamine põllumajanduse jaoks, ning luues rohelisi töökohti.
89. Selleks et parandada keskkonna lõimimist ja poliitika sidusust, tagatakse seitsmenda keskkonnaprogrammiga 2020. aastaks järgmist:
- a) valdkondlikud poliitikad töötatakse välja ja neid rakendatakse liidu ja liikmesriikide tasandil selliselt, et need toetavad asjaomaseid keskkonna- ja kliimaalaseid sihte ja eesmärke.
- Selleks tuleb eelkõige teha järgmist:
- i) integreerida keskkonna- ja kliimanõuetele vastavus ja sellealased stiimulid poliitilistesse algatustesse, sealhulgas kehtiva poliitika läbivaatamisesse ja reformimisesse, samuti uutesse algatustesse liidu ja liikmesriikide tasandil;
- ii) korraldada poliitiliste algatuste sidususe ja tõhususe tagamiseks nende keskkonna-, sotsiaalse ja majandusliku mõju eelhindamist asjakohasel liidu ja liikmesriikide tasandil;
- iii) rakendada täielikult teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise direktiivi ning teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise direktiivi;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. aasta direktiiv 2001/42/EÜ teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 197, 21.7.2001, lk 30).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (ELT L 26, 28.1.2012, lk 1).

- iv) suurendada liidu keskkonnaõigustiku sidusust ja järjepidevust selle rakendamise kogemustega seotud teabe järelhindamise kaudu;
- v) tegeleda eri poliitikavaldkondade vaheliste võimalike kompromisside küsimusega, et suurendada valdkondade vahelist koostööd ning vältida, vähendada ja võimaluse korral parandada keskkonnale tekitatavat kahju.

KOHALIKE, PIIRKONDLIKE JA ÜLEILMSETE PROBLEEMIDE LAHENDAMINE

Esmatähtis eesmärk nr 8: muuta liidu linnad säästvamaks

90. Liit on tihedalt asustatud ning 2020. aastaks elab tõenäoliselt 80 % liidu rahvastikust linnades või linnalähedastes piirkondades. Linnakeskkonna seisund mõjutab otseselt elukvaliteeti. Linnade keskkonnamõju levib ka nende füüsilistest piiridest kaugemale, sest nad sõltuvad suuresti linnalähedastest ja maapiirkondadest, mis rahuldavad nende nõudlust toidu, energia, ruumi, ressursside ja jäätmekäitluse järele.
91. Paljud linnad seisavad silmitsi selliste ühiste keskkonnavalaste põhiprobleemidega nagu probleemid õhukvaliteediga, kõrge müra taseme, liiklusummikud, kasvuhoonegaaside heited, elurikkuse vähenemine ja kahjustumine, veenappus, üleujutused ja tormid, rohealade kahanemine, saastatud alad, mahajäetud tööstusalad ning sobimatu jäätmekäitlus ja energiahaldus. Samas on liidu linnad säästva linnaarengu seisukohalt standardite kehtestajad ning sageli teerajajad keskkonnaprobleemidele uuenduslike lahenduste leidmisel, ⁽¹⁾ mille näiteks on strateegias „Euroopa 2020” sisalduvad ressursitõhususe ja keskkonnahoidliku majanduse algatused. Üha rohkem Euroopa linnu seavad keskkonnasäästlikkuse oma linnade arengustrateegiates keskele kohale.
92. Liidu kasvav linnastumine on suurendanud teadlikkust loodusalade tähtsusest linnakeskkonnas. Üha rohkem on näiteid elurikkuse kaitsest selliste meetmete kaudu nagu loodusliku mõõtme linnakeskkonda tagasitoomine ja linnamaastiku planeerimine. Elurikkuse alal Euroopa linnades saadud tulemusi tuleb hinnata ja parandada. Kõnealuseks hindamiseks võib kasutada spetsiaalset linnade elurikkuse indeksit, nt Singapuri indeksit, mida tutvustati 2010. aastal Nagoyas toimunud ÜRO elurikkuse teemalisel konverentsil.
93. Liidu kodanikud nii linnas kui ka maal saavad kasu mitmesugustest liidu poliitikatest ja algatustest, millega toetatakse linnaalade säästvat arengut. Selline säästev areng vajab aga tulemuslikku ja tõhusat kooskõlastust eri haldustasandite vahel ja halduspiiride üleselt ning piirkondlike ja kohalike asutuste süstemaatilist kaasamist linnakeskkonna kvaliteeti mõjutava poliitika kavandamisse, sõnastamisse ja arendamisse. Seda aitaksid tagada järgmise rahastamisperioodi ühise strateegilise raamistiku alusel kavandatud riikliku ja piirkondliku tasandi kooskõlastusmehhanismid ning linnade arenguvõrgustiku loomine, ⁽²⁾ samuti sidusrühmade ja üldsuse suurem kaasatus neid mõjutavate otsuste tegemisse. Kohalikud ja piirkondlikud asutused saaksid samuti kasu, kui arendataks edasi vahendeid, millega ühtlustatakse keskkonnanõuandmete kogumist ja haldamist, lihtsustatakse teabe ja parimate tavade vahetamist ning tehtaks pingutusi keskkonnanõuandmise paremaks rakendamiseks liidu, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil ⁽³⁾. See on kooskõlas Rio+20 konverentsil võetud kohustusega edendada integreeritud lähenemisviisi säästvate linnade ja linnaalade planeerimisel, ehitamisel ja haldamisel. Integreeritud linna ja ruumilise planeerimise käsitlus, mille juures võetakse täielikult arvesse pikaajalisi keskkonnakaalutlusi kõrvuti majanduslike, sotsiaalsete ja territoriaalsete probleemidega, on tähtis selleks, et tagada linnapiirkondade jätkusuutlikkus ja tõhusus ning nende kõlblikkus tervisele elu- ja töökeskkonnana.
94. Liit peaks täiendavalt edendama ja vajaduse korral laiendama olemasolevaid algatusi, millega toetatakse linnades innovatsiooni ja parimaid tavasid, suhtlust ja vahetusi ning motiveeritakse linnu olemasolevate eeskujude linnade säästvas arengus ⁽⁴⁾. Liidu institutsioonid ja liikmesriigid peaksid lihtsustama ja soodustama ühtekuuluvuspoliitika alusel ettenähtud liidu rahaliste vahendite ja muude rahaliste vahendite kasutuselevõttu, et toetada linnasid nende jõupingutustes edendada linnade säästvat arengut, tõsta teadlikkust ning edendada kohalike osaliste kaasatust ⁽⁵⁾. Linnade jaoks säästuskriteeriumide väljatöötamine, lähtudes konsultatsioonidest liikmesriikide ja teiste asjaomaste sidusrühmadega, ja neis kokkuleppimine annaks selliste algatuse jaoks võrdlusaluse ning edendaks sidusat ja integreeritud lähenemist linnade säästvale arengule ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Vt nt aruanne „Homsed linnad” (Euroopa Komisjon, 2011) ja SWD(2012) 101.

⁽²⁾ KOM(2011) 615.

⁽³⁾ Näiteks Euroopa veeteabesüsteem (WISE), Euroopa bioloogilise mitmekesisuse teabesüsteem (BISE) ning kliimamuutustega kohanemist käsitlev Euroopa veebisait (CLIMATE-ADAPT).

⁽⁴⁾ Näiteks võib tuua arukaid linnu ja kogukondi ühendava Euroopa innovatsioonipartnerluse COM(2012) 4701, Euroopa roheline pealinna auhinna ning teadusuuringute ühise kavandamise algatuse „Linnastunud Euroopa”.

⁽⁵⁾ Komisjon on teinud ettepaneku eraldada igas liikmesriigis vähemalt 5 % Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF) linnade integreeritud säästva arengu rahastamiseks.

⁽⁶⁾ Sellise lähenemise korral tuleks tugineda niisugustele varasematele algatustele nagu Agenda 21 kohalik programm ja teistele parimatele tavadele.

95. Selleks et muuta liidu linnu säästvamaks, tagatakse seitsmenda keskkonnaprogrammiga 2020. aastaks järgmist:

- a) enamik liidu linnadest rakendab säästva linnaplaneerimise ja projekteerimise poliitikat, mis hõlmab uuenduslikku lähenemist ühistranspordile ja liikuvusele linnades, säästlikke hooneid, energiatõhusust ning linnade elurikkuse kaitset;

Selleks tuleb eelkõige teha järgmist.

- i) leppida kokku kriteeriumid, millega hinnata linnade keskkonnatoimet, võttes arvesse nende majanduslikku, sotsiaalseid ja territoriaalseid mõju;
- ii) tagada linnadele teave säästva linnaarengu edendamise meetmete rahastamisvõimaluste kohta ja rahastamise parem kättesaadavus;
- iii) jagada liidu ja rahvusvahelisel tasandil linnade vahel kogemusi linnade innovaatilise ja jätkusuutliku arengu valdkonnas;
- iv) praegusi liidu algatusi ja võrgustikke arvestades arendada ja edendada ühtset arusaamist sellest, kuidas panustada linnakeskkonna parandamisse seeläbi, et keskendutakse linnaplaneerimise ühendamisele eesmärkidega, mis seotavad ressursitõhususe, uuendusliku, ohutu, säästva ja vähese CO₂-heitega majanduse, linnamaa säästva kasutamise, säästva liikuvuse, linnade elurikkuse kaitse ja juhtimise, ökosüsteemide vastupanuvõime, veemajanduse, inimeste tervise, üldsuse otsuste tegemisel osalemise ning keskkonnahariduse ja -teadlikkusega.

Esmatähtis eesmärk nr 9: suurendada liidu tulemuslikkust rahvusvaheliste keskkonna- ja kliimaprobleemide käsitlemisel

96. Ressursside jätkusuutliku kasutuse tagamine on üks tänapäeva maailma kõige pakilisemaid probleeme, millel on keskne tähtsus vaesuse kaotamisel ning maailmale jätkusuutliku tuleviku tagamisel ⁽¹⁾. Rio+20 konverentsil uueks maailma juhtivad riigid oma kohustust toetada säästvat arengut ning tagada maakera majanduslikult, sotsiaalselt ja ökoloogiliselt säästva tuleviku edendamine nii praeguste kui ka tulevaste põlvkondade jaoks. Nad tunnustasid ka kaasava keskkonnasäästliku majanduse tähtsust säästva arengu saavutamisel. Rio+20 konverentsil toonitati, et rahvastiku kasvu ja maailma suurenevat linnastumist arvestades nõuavad sellised väljakutsed rahvusvahelisi meetmeid paljudes valdkondades (näiteks vesi, ookeanid, maa ja ökosüsteemid, ressursitõhusus (eelkõige jäätmete probleem), mõistlik kemikaalide majandamine, säästev energeetika ja kliimamuutus). Täiendavaid meetmeid on vaja ka keskkonnakahjulike toetuste, sealhulgas fossiilkütuste toetamise järkjärguliseks kaotamiseks. Lisaks kõnealuste kohustuste elluviimisele kohalikul, riiklikul ja liidu tasandil osaleb liit aktiivselt rahvusvahelistes jõupingutustes, et leida lahendused, mida on vaja üleilmselt säästva arengu tagamiseks.

97. Rio+20 konverentsil otsustati asendada ÜRO säästva arengu komisjon kõrgetasemelise poliitilise foorumiga, mis aitab intensiivistada säästva arengu kolme mõõtme integreerimist ning jälgib Rio+20 lõppdokumendi ja teiste ÜRO konverentside ja tippkohtumiste asjaomaste tulemuste ellurakendamist, aidates nõnda kaasa säästva arengu eesmärkide kui 2015. aasta järgse üldraamistiku ühe osa elluviimisele.

98. Mitmeid seitsmendas keskkonnaprogrammis kehtestatud esmatähtsaid eesmärke saab täielikult saavutada üksnes üleilmsel lähenemisviisi osana ja koostöös partnerriikide ning ülemeremaade ja -territooriumidega. Seepärast peaksid liit ja liikmesriigid osalema asjaomastes rahvusvahelistes, piirkondlikes ja kahepoolsetes protsessides tugeval, suunatud, ühtsel ja sidusal viisil. Erilist tähelepanu tuleks pöörata Musta mere piirkonnale ja Arktika piirkonnale, kus uute ühiste keskkonnaprobleemide lahendamiseks on vaja tõhusamat koostööd ja liidu suuremat sekkumist, sealhulgas Musta mere reostuse eest kaitsmise konventsiooni osalisena ning alalise vaatlaja staatuse saamisega Arktika Nõukogus. Liit ja selle liikmesriigid peaksid jätkama tõhusa, eeskirjadel põhineva üleilmsel keskkonnapoliitika raamistiku edendamist, mida täiendab tõhusam strateegiline lähenemisviis, milles kahepoolsed ja piirkondlikud poliitilised dialoogid ja koostöö lähtuksid liidu strateegilistest partneritest, kandidaat- ja naaberriikidest ning arenguriikidest ja mida toetatakse piisavate rahaliste vahenditega.

99. Seitsmenda keskkonnaprogrammiga hõlmatud ajavahemik vastab rahvusvahelise poliitika põhietappidele kliima, elurikkuse ja kemikaalide valdkonnas. Selleks et jääda 2 °C ülemmäära piiresse, on vaja üleilmsel kasvuhooonegaaside heidet vähendada 2050. aastaks vähemalt 50 % võrreldes 1990. aasta tasemega. Kuid riikide siiani võetud kohustuste täitmisega vähendatakse kasvuhooonegaaside heitkoguseid kõige rohkem vaid kolmandiku võrra sellest, mida on 2020. aastaks tarvis ⁽²⁾. Ilma resolutsemate üleilmsel meetmeteta ei saa tõenäoliselt kliimamuutust leevendada.

⁽¹⁾ Inimarengu aruanne (UNDP, 2011).

⁽²⁾ ÜRO Keskkonnaprogrammi (UNEP) 2012. aasta nn heitkoguste lõhet käsitlevas aruandes märgitakse, et tingimusteta võetud kohustuste täitmisega vähendatakse heitkoguseid ligikaudu 4 GtCO₂e võrra, kuid selleks, et temperatuuri tõus jääks alla 2 °C, tuleb neid mediaanhinnangu kohaselt vähendada 14 GtCO₂e võrra.

Isegi kõige paremal juhul tuleb riikidel varasemate kasvuhoonegaaside heite tõttu üha enam seista silmitsi kliimamuutuse vältimatute mõjudega ning nad peavad töötama välja kliimamuutusega kohanemise strateegiad. Aastaks 2015 tuleb vastu võtta Durbani tõhustatud meetmete platvormi alusel kõigile osalistele kohaldatav kõikehõlmav ja tugev kokkulepe, mida rakendatakse alates 2020. aastast. Liidu osaleb aktiivselt selles protsessis, sealhulgas aruteludes, kuidas kaotada arenenud ja arenguriikide vaheline lõhe heite vähendamisel, ning meetmete üle, mida on valitsustevahelise kliimamuutuste rühma värskemate andmete kohaselt vaja selleks, et jõuda 2 °C eesmärgini. Rio+20 lõppdokumendi ellurakendamine peab ka tagama sidususe ja täiendavuse eelnimetatud protsessiga, nii et nad teineteist vastastikku tugevdaksid. Rio+20 järelemeetmed peaksid samuti aitama kasvuhoonegaaside heidet vähendada ja toetama seega võitlust kliimamuutuse vastu. Samal ajal peaks liit püüdma veelgi tõhustada kliimamuutuse alast partnerlust strateegiliste partneritega ning võtma täiendavaid meetmeid keskkonna- ja kliimakaalutluste ühtlustamiseks oma kaubandus- ja arengupoliitikas, pidades silmas vastastikust kasu ja kohustusi.

100. Bioloogilise mitmekesisuse konventsioonis sätestatud üleilmsed elurikkuse (bioloogilise mitmekesisuse) eesmärgid ⁽¹⁾ tuleb saavutada 2020. aastaks ning need on aluseks elurikkuse vähenemise peatamisele ja selle võimalikule tagasi-pööramisele kogu maailmas. Liit annab oma õiglase panuse nendesse jõupingutustesse, et sealhulgas saavutada eesmärk kahekordistada elurikkusega seotud rahvusvaheline rahaline toetus arenguriikidele 2015. aastaks ja vähemalt säilitada sellisel tasemel 2020. aastani, nagu märgitakse bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni vahendite kasutuselevõtu strateegiaga seoses kokku lepitud esialgsetes eesmärkides ⁽²⁾. Tähtis on ka, et liit valitsustevahelise elurikkust ja ökosüsteemi teenuseid käsitleva teaduslik-poliitilise foorumi (IPBES) täisliikmeks saades tegutses seal aktiivsel elurikkuse juhtimise kohaliku, piirkondliku ja rahvusvahelise tasandi ühendamise nimel. Liit toetab ka edaspidi kõrbestumise vastu võitlemise ÜRO konventsiooni rakendamist, võttes eelkõige meetmeid, et täita Rio+20 konverentsil kokku lepitud eesmärk saavutada maailmas olukord, kus maa degradeerumine ei suurene. Ta suurendab ka jõupingutusi, et saavutada Rio+20 konverentsil kinnitatud eesmärk, mis seisneb kemikaalide ja ohtlike jäätmete ohutus käitlemises kogu nende olelusringi jooksul, ning toetada sellega seotud konventsioone. Liidul on jätkuvalt aktiivne ja konstruktiivne roll aidata kõnealuste protsesside eesmärke saavutada.
101. Liidu tulemused mitmepoolsete keskkonnalepingute liikmesuse seisukohalt on head, kuigi mõned liikmesriigid ei ole peamisi lepinguid veel ratifitseerinud. See ohustab liidu usaldusväärsust asjaomastel läbirääkimistel. Liikmesriigid ja liit peaksid tagama vastavalt kõigi selliste mitmepoolsete keskkonnalepingute õigeaegse ratifitseerimise ja heakskiidu, millele nad on alla kirjutanud.
102. Liit ja selle liikmesriigid peaksid ennetavalt osalema uusi ja tekkivaid probleeme käsitlevatel rahvusvahelistel läbirääkimistel, eriti neil, mida peetakse uute konventsioonide, lepingute ja hinnangute teemal, ning sellest tulenevalt taas kinnitama oma otsustavust jätkata pingutusi, et käivitada niipea kui võimalik ÜRO Peaassamblee egiidi all ja ÜRO mereõiguse konventsiooni raames läbirääkimised riikliku jurisdiktsiooni alt välja jäävate piirkondade mere elurikkuse kaitset ja säästvat kasutamist käsitleva rakenduskokkuleppe sõlmimiseks ning toetada maailma esimese ookeanide hindamise lõpuleviimist.
103. Liit peaks tugevdama oma positsiooni maailma ühe suurima turuna, et edendada poliitikat ja strateegiaid üleilmsetele loodusvaradele avalduva surve vähendamiseks. Seda saab teha tarbimis- ja tootmismudelite muutmisega, näiteks astudes vajalike samme säästva ressursikasutuse edendamiseks rahvusvahelisel tasandil ning säästva tootmise ja tarbimise 10-aastaste raamprogrammide elluviimiseks, samuti tagades, et kaubandus- ja siseturupoliitika toetaks keskkonna- ja kliimaeesmärke ning pakuks keskkonnadumpingu vältimiseks teistele riikidele stiimuleid ajakohastada ja tugevdada oma keskkonnalist reguleerivat raamistikku ja standardeid. Liit jätkab säästva arengu edendamist sellega, et arutab ja rakendab oma rahvusvaheliste kaubanduslepingute konkreetseid sätteid ning metsa-õigusnormide täitmise järelevalve, metsahalduse ja puidukaubanduse kahepoolseid vabatahtlikke partnerluslepinguid, millega tagatakse, et partnerriikidest tuleb liidu turule üksnes seaduslikult ülestöötatud puit. Euroopa Liidu puidumäärus ⁽³⁾ on õiguslik alus, mille abil saab liit oma puidu ja puidutoodete nõudluse kaudu reageerida ülemaailmsele ebaseaduslike raiete probleemile. Uuritakse ka muid poliitikavalkuid, mille abil vähendada liidu tarbimise mõju maailma keskkonnale, sealhulgas metsaraadamisele ja metsade seisundi halvenemisele.
104. Liit peaks kooskõlas oma sisepoliitikaga veelgi suurendama ka oma panust algatustesse, millega hõlbustatakse rahvusvahelisel tasandil üleminekut kaasavale keskkonnasäästlikule majandusele, mille näiteks on asjakohaste eeltin-gimuste edendamine ning SKPd täiendavate turupõhiste vahendite ja näitajate väljatöötamine.

⁽¹⁾ Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni bioloogilise mitmekesisuse strateegiline kava (2011–2020).

⁽²⁾ Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni otsus XI/4.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta määrus (EL) nr 995/2010, milles sätestatakse puitu ja puittooteid turule laskvate ettevõtjate kohustused (ELT L 295, 12.11.2010, lk 23).

105. Liit peaks jätkuvalt edendama keskkonnavalaselt vastutustundlike äritavasid. Liidu vastutustundliku äritegevuse algatuse⁽¹⁾ raames võetud uued kohustused mäetööstuse ja ürgmetsade raiega tegelevate ettevõtjate jaoks avalikustada valitsemissektorile tehtud maksed toovad suurema läbipaistvuse ja arvepidamise selle kohta, kuidas loodusvarasid kasutatakse. Keskkonnakaupade ja -teenuste peamise pakkujana peaks liit edendama üleilmseid rohelisi standardeid, keskkonnakaupade ja teenuste vabakaubandust, keskkonna- ja kliimasäästlike tehnoloogiate suuremat kasutamist, investeringute ja intellektuaalomandi õiguste kaitset ning parimate tavade vahetamist rahvusvaheliselt.
106. Selleks et suurendada liidu tulemuslikkust rahvusvaheliste keskkonnaprobleemide käsitlemisel, tagatakse seitsmenda keskkonnaprogrammiga 2020. aastaks järgmist:
- Rio+20 lõppdokument on täielikult integreeritud liidu sise- ja välispoliitikasse ning liit aitab tõhusalt kaasa üleilmsetele jõupingutustele eesmärgiga rakendada kokkulepitud kohustusi, sealhulgas Rio konventsioonidest tulenevaid kohustusi ning algatusi, millega edendatakse kogu maailmas üleminekut kaasavale ja keskkonnanahoidlikule majandusele säästva arengu ja vaesusele lõpu tegemise kontekstis;
  - liit toetab tõhusalt riiklikke, piirkondlikke ja rahvusvahelisi jõupingutusi keskkonna- ja kliimaprobleemidega tegelemiseks ning säästva arengu tagamiseks;
  - liidus toimuva tarbimise mõju keskkonnale väljaspool liidu piire on vähenenud.

Selleks tuleb eelkõige teha järgmist:

- ühe osana 2015. aasta järgsest ühtsest ja põhjalikust lähenemisest sellistele üldistele probleemidele nagu vaesuse kaotamine ja säästev areng, ja tegutseda kaasava koostööprotsessi raames selle nimel, et võtta vastu säästva arengu eesmärgid,
  - mis on kooskõlas praeguseks rahvusvaheliselt kokku lepitud eesmärkide ja sihtidega muu hulgas elurikkuse, kliimamuutuse, sotsiaalse kaasamise ja minimaalse sotsiaalkaitse valdkonnas;
  - milles käsitletakse riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil selliseid prioriteete nagu energia, vesi, toiduga kindlustatus, ookeanid, säästev tarbimine ja tootmine, inimväärne töö, õigusriik ja hea valitsemistava;
  - mis on üldkohaldatavad ja hõlmavad säästva arengu kolme mõõdet;
  - mida hinnatakse nendega kaasnevate eesmärkide ja näitajate põhjal ning eri riikide eripära, suutlikkust ja arengutaset arvestades;
  - mis on sidusad teiste rahvusvaheliste kohustustega näiteks kliimamuutuse ja elurikkuse valdkonnas ja toetavad neid;
- teha tööd tõhusama ÜRO säästva arengu struktuuri ja eelkõige selle keskkonnamõõtmel, tehes selleks järgmist:
  - ÜRO Keskkonnaprogrammi (UNEP) edasine tugevdamine kooskõlas Rio+20 lõppdokumendiga, tuginedes ÜRO Peaassamblee otsusele nimetada UNEPi nõukogu ümber ÜRO juures tegutsevaks UNEPi keskkonnaküsimuste assambleeks⁽²⁾ ning jätkates samas püüdlusi ÜRO Keskkonnaprogrammi staatuse tõstmiseks spetsialiseeritud asutuse tasemele;
  - toetada pingutusi mitmepoolsete keskkonnalepingute vahelise koostoime suurendamiseks, eelkõige kemiaalide ja jäätmete klastris ning elurikkuse klastris ning
  - aidata tagada, et kõrgetasemeline poliitiline foorum saab oma töös keskkonnaküsimustes mõjusalt oma arvamust avaldada;
- tugevdada mitmesuguste rahastamisallikate (maksustamine ja riigisiseste ressursside mobiliseerimine, erainvesteeringud, uued partnerlused ja innovaatilised rahastamisallikad) mõju ning luua võimalused arenguabi kasutamiseks, et võimendada kõnealuseid muid rahastamisallikaid nii säästva arengu rahastamise strateegia kui ka liidu poliitikate, sealhulgas kliima ja elurikkuse valdkonna rahastamisega seotud rahvusvaheliste kohustuste raames;

⁽¹⁾ Ettepanekud läbipaistvusdirektiivi KOM(2011) 683, 2011/0307(COD) ja raamatupidamisdirektiivi KOM(2011) 684, 2011/0308(COD) läbivaatamiseks.

⁽²⁾ ÜRO Peaassamblee 7. märtsi 2013. aasta otsus A/67/784 UNEPi nõukogu soovitusel.

- iv) teha strateegilisemat koostööd partnerriikidega ja keskenduda selles järgmisele:
- koostöö strateegiliste partneritega parimate tavade edendamiseks liidu keskkonnapoliitika ja õigusaktide raames ning lähenemiseks mitmepoolsetel keskkonnavalastel läbirääkimistel;
  - koostöö Euroopa naabruspoliitika riikidega, et järk-järgult ühtlustada nendega liidu põhilist keskkonna- ja kliimapolitiikat ja õigusakte ning tugevdada koostööd piirkondlike keskkonna- ja kliimaprobleemidega tegelemisel;
  - koostöö arenguriikidega, et toetada nende jõupingutusi kaitsta loodust, võidelda kliimamuutusega, vähendada looduskatastroofe ning täita rahvusvahelisi keskkonnavalaseid kohustusi, millega aidatakse kaasa vaesuse vähendamisele ja säästvale arengule;
- v) osaleda järjepidevamalt, ennetavamalt ja tõhusamalt senistes ja uutes mitmepoolsetes keskkonnavalastes ja muudes asjaomastes protsessides, sealhulgas alustades õigeaegselt koostööd kolmandate riikide ja teiste sidusrühmadega, et tagada 2020. aastaks võetud kohustuste täitmine liidus ja edendamine üleilmsel tasandil, leppida kokku pärast 2020. aastat võetavates rahvusvahelistes meetmetes ning ratifitseerida kõik peamised mitmepoolsed keskkonnalepped aegsasti enne 2020. aastat ja intensiivistada pingutusi nende ellurakendamiseks. Rakendada ellu säästva tarbimise ja tootmise raamprogrammide kümneaastane raamistik;
- vi) hinnata üleilmses kontekstis liidu toidu- ja muude kaupade tarbimise keskkonnamõju ning vajaduse korral koostada selliste hindamiste tulemuste põhjal poliitilised ettepanekud; kaaluda liidu metsaraadamise ja metsade seisundi halvenemise alase tegevuskava koostamist;
- vii) edendada kogu maailmas saastekvootidega kauplemise süsteemide edasist väljatöötamist ja kasutuselevõtmist ning hõlbustada selliste süsteemide vahelist sidepidamist;
- viii) tagada majanduslik ja sotsiaalne progress ilma maakera taluvuspiire ületamata ja suurendada arusaamist nendest piiridest, muu hulgas inimkonna pikaajalise heaolu ja jõukuse tagamise kava väljatöötamisel 2015. aasta järgseks ajaks.
-